ОКТЯБРНИНГ ЭЛЛИК ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 95 (3577). | Якшанба, 14 май 1967 йил | Баҳоси 2 тийин.

ДЎСТЛИГИМИЗ — ҚУДРАТИМИЗ, ҒАЛАБАМИЗ

Ўлкамизга боқинг. Диёримиз бўйлаб кезинг. Кишиларимиз чеҳрасига назар ташланг. Юрган сари юргингиз, боққан сари боққингиз, сайр этгингиз, кучгингиз келади. Ҳа, советлар диёри, унинг барча қон-қардош иттифоқчи республикалари ана шундай мунаввар, латофатли, дилрабо. Унинг қиёфаси гўзал, чеҳраси гўзал, табассуми жозибали. Шоир айтганидек:

Бормикин дунёда шундайин диёр,
Инсон ҳур яшар, қувноқ ва бахтиёр.

Бундан 50 йил илгари Октябрь қуёши балқиб, жаҳонга янги нур сочди. Йиллар, асрлар бўйи зулм-заҳмат, жафо чеккан, тутқунлик ва ҳуқуқсизликда яшаган халқларни янги, ёруғ, бахтли дунёга олиб чиқди. Уларга ер берди, сув берди, нон берди. Меҳнаткаш ўз бойлиги ва ҳақ-ҳуқуқининг ҳақиқий эгаси бўлди. Октябрь қуёши ярим асрдан буён Ватанимиз бўйлаб ҳаётбахш нур сочиб, кишиларга бахтли ҳаёт келтирди, мамлакатимизни илғор, қудратли мамлакатга айлантирди. Октябрь мазлум халқларни иноқ ва аҳил оилага бирлаштирди. Уларга дўстлик, тинчлик ва қардошлик меҳр-муҳаббатини бахш этди.

Революциягача чор Россиясиясида ва унинг чекка ўлкаларида миллий низолар, бир халқнинг иккинчи халққа адовати, уруш ва тўқнашувлар, ирқчилик ва миллатчилик ҳукм сурган бўлса, Октябрь ана шу зиддиятларни, низо ва миллий адоватларни тамомила йўқ қилиб ташлади. Советлар диёрида ленинча миллий сиёсат, халқларнинг ҳақиқий дўстлиги, биродарлиги ва қон-қардошлиги тантана қилди. Эндиликда Советлар Иттифоқида яшовчи барча халқлар бир-бирига дўст, қондош ва жондош, бир-бирига ака-ука, ҳамкор ва кўмакдош, бир-бирига устоз, бири-бирига шогирд. Республикамизда юздан ортиқ миллат халқларининг аҳил, тинч-тотув яшаб, бирга ижод қилиб, янгиликлар яратаётганликлари Октябрь самараси, партиямиз ленинча миллий сиёсатининг тантанасидир.

Ўзбекистонда, шу жумладан областимизда бирон шаҳар, район, қишлоқ, бирон колхоз, совхоз, бирон корхона, муассаса йўқки, унда бир неча миллат халқлари вакиллари бирга меҳнат қилмаётган, елкама-елка, ёнма-ён ишламаётган бўлсин. Улар бирга яшаб, бирга ишлаб, ўз хурсандчиликлари ва хафагарчиликларини, муваффақиятлари ва қийинчиликларини баҳам кўрадилар.

Қуёш ҳавони иситса, дўстлик қалбни иситади. Халқларимиз ўртасидаги дўстлик катта ғалабамиз ва кудратимиздир. Бу дўстлик ҳамма нарсадан ҳам юксак, устун, ҳамма нарсадан ҳам мустаҳкам ва азиздир. Турли миллат ва элатлар Совет тузуми туфайли бир-бири билан яқин танишди, билишди, оғаини, опа-сингил бўлишди. Ўзбек ва тожик, туркман ва қирғиз, қозоқ ва озарбайжон, грузин ва арман, ҳамма-ҳамма халқларга уларнинг катта оғаси ва биродари рус халқи ёруғ йўл кўрсатди, бошини силаб ўз бағрига босди, камолот сари бошлади. Шунинг учун ҳам қардош халқлар улуғ оғамиз рус халқини чин қалбларидан севадилар, ҳурмат қиладилар, унга раҳмат дейдилар.

Октябрь ғалабасини ким таъминлади? Ишчи ва деҳқон, яъни бир-бирига қон-қардош ва дўст халқларимиз. Улуғ Ватан урушида ким ғалаба қилди? Совет халқи, яъни бир ёқадан бош чиқарган, бир оилага уюшган, бир ота ва онанинг фарзандлари — буюк советлар Ватанининг халқлари ғалаба қилди. Улкан завод ва фабрикаларни, қудратли электростанцияларни, янги шаҳарлар ва районларни ким барпо этмоқда, коинотни забт этаётганлар кимлар? Қаҳрамон, мард совет халқи. Ҳар бир ишда, ҳар бир соҳада, ҳар бир участкада дўстлигимиз, биродарлигимиз қуёшдек ярқираб нур сочиб турибди.

Дўстлик — барча бойликдан афзал. Дўст-дўстнинг ойнаси. Жаҳонда қудратли социалистик лагерь барпо этилганлиги натижасида қардош халқлар ўртасида маданий, иқтисодий алоқалар кучайди. Бир-биримизни яқиндан яхшироқ била бошладик. Эндиликда совет халқлари билан чехословак, болгар, поляк, венгер, немис, румин, югослав, монгол вьетнам халқлари, Осиё, Африка ва Латин Америкасининг эркесевар, тинчликпарвар халқлари бир мақсад, бир истак ва бир фикр билан иш олиб бормоқдалар. Бу мақсад: урушга қарши, жаҳон халқларининг тинч-тотув, озод ва эркин яшаши учун, халқлар дўстлиги ва бирлиги, миллий мустақиллиги ва тараққиёти йўлида кураш олиб боришдир.

Қардош республикаларда, шаҳар ва қишлоқларимизда бўлаётган дўстлик кечалари, учрашувлар, санъат ва адабиёт ҳафталиклари ва декадалари, маданий, иқтисодий, илмий, техника алоқалари ва кенгашлари, семинарлар, ўзаро тажриба ва фикр алмашиш, пахтакорлар ва саноат ходимларининг мусобақаси, турли соҳаларда бирга, ҳамкорликда олиб борилаётган ишлар ва шунга ўхшаган жуда фойдали ва ғоят муҳим тадбирлар дўстлигимиз, қардошлигимиз, ўзаро муносабатларимизнинг янада мустаҳкамланишига, ривожланишига хизмат қилмоқда.

Совет кишиларининг дўстлиги курашларда, қонли жангларда синовдан ўтган ҳақиқий ва чинакам дўстликдир. Бу дўстлик тоғлардан баланд, океанлардан улкан, қуёшдан ҳам ёруғ, пўлатдан ҳам мустаҳкам дўстликдир. Ана шу дўстлигимиз барча соҳаларда ғалаба келтирмоқда. Миллионлар қалбини илитмоқда, уларга куч, қудрат, ҳаёт, яшаш, кураш ва ижод этишдек ажойиб фазилатлар бахш этмоқда. Бу дўстлик қалбимиз ҳарорати, оиламиз кўрки, кўзимиз нури, белимиз қуввати, дилимиз шодлиги, Ватанимиз чеҳраси! Бу дўстлик турли тилларда ва дилларда куйланмоқда. Бу дўстлик ишчининг ҳам, колхозчининг ҳам, зиёлининг ҳам, ҳаммамизнинг қувончимиз, бойлигимиз. Бу дўстлик бизни камолот сари етакламоқда, коммунизм чўққиларига парвоз эттирмоқда. Совет кишиларининг дўстлиги санъаткор созининг тароналари, шоирлар ижодининг мазмуни. Дўстлик сўзи ҳамма тилларда баралла янграмоқда.

Ўзбекистонда иттифоқчи республикалар, Москва, Ленинград ва бошқа шаҳарлар халқларининг санъат ва адабиёт декадалари, социалистик мамлакатлар маданият намояндаларининг ҳафталик ва декадалари бўлиб ўтди. Бизда Венгрия Халқ Республикасининг маданияти декадаси бўлади. Қардош элдан келган дўстларимиз ўзбек диёрининг азиз ва ҳурматли меҳмонлари бўладилар. Венгрия декадаси ҳам бошқа халқлар декадалари сингари абадий ва мустаҳкам дўстлигимизнинг янги, ажойиб намойишига айланади. Халқимиз венгер маданиятининг илғор намояндалари ижодлари билан яқиндан танишадилар. Биз уларни марҳабо, азиз дўстлар деб бағримизни кенг очиб кутиб оламиз.

Дўст-дўстнинг бошига кулфат тушганда танийди. Дўст — жон озиғи. Кўнгил кўнгилдан сув ичар. Кўнглингни дўст кўтарар. Чин дўст — туғишганинг билан тенг. Халқимизнинг бу доно сўзлари, ақл ва заковати Совет Ватанида баралла янграмоқда. Улуғ Ватан уруши бошланганда қардошларимиз — руслар, украинлар, белоруслар, Болтиқбўйи халқлари бошига оғир кунлар тушди. Ана ўшанда она-Ватанимизнинг барча халқлари ўз биродарларига ёрдамга отландилар. Неча минглаб йигит ва қизларимиз қаҳрамонларча жанг қилиб, ўз қардошларига ёрдам бердилар ва мамлакатимизни босқинчилардан қутқаздилар. Ер қимирлаш туфайли ўзбеклар бошига катта мусибат тушди. Ана ўшанда улуғ рус халқи, Ватанимизнинг барча қон-қардош халқлари ўзбек биродарига ёрдам қўлини чўзди. Тошкент — жасорат, дўстлик шаҳрига айланди. Эндиликда янги Тошкентни бутун совет халқи барпо этмоқда. Дўстлик кварталлари, массивлари қад кўтармоқда. Совет дўстлиги ана шундай улуғвор, буюк ва қудратли дўстликдир.

Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигига тайёргарлик кўрилаётган шу кунларда бу дўстлигимиз яна ҳам балқиб, булоқдек жўш уриб, коммунистик эртамизни равшан ёритмоқда. Жонажон партиямиз совет халқлари дўстлигини тобора мустаҳкамламоқда, ривож топтирмоқда ва камолотга етказмоқда. Бу дўстлигимиз совет тузумининг, партиямиз мақсад ва вазифаларининг асосини ташкил этади. Бу дўстлик барқарор экан, ҳамиша ғалаба қиламиз, ҳар қандай қийинчиликларни енгиб, янги довонлар ошамиз.

Совет халқларининг ленинча дўстлиги яшасин ва яшнасин!

Н. В. ПОДГОРНИЙ КАНАДАГА БОРАДИ

Канада конфедерациясининг 100 йиллиги ва Монреалдаги жаҳон виставкасида СССР миллий куни ўтказилиши муносабати билан Канада генерал-губернаторининг таклифига биноан СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний 1967 йил август ойида Канадага боради.

ОРЖОНИКИДЗЕ районидаги «Коммунист» колхозининг пиллачилари мўл ҳосил кўтариш иштиёқида баракали меҳнат қилмоқдалар. Қурт боқишда О. Рўзиева бошлиқ звено пиллачилари айниқса пешқадамлик қилмоқдалар. Улар тўрт қути қурт уруғидан мавсумда 250 килограмм пилла топширишга аҳд қилишган. Суратларда (юқорида): илғор звено бошлиғи О. Рўзиева ва пешқадам пиллачи Н. Зокирова ўртоқларни кўриб турибсиз.

РЕКОРД МИҚДОРДА СУТ СОҒИБ ОЛИНДИ

ЧИНОЗ (ЎзТАГ). Янгийўл районидаги «Чиноз» наслчилик совхозида «Строчка» лақабли сигирдан ҳозир бир кечаю кундузда 44 килограмм сут соғиб олинмоқда. Бу — республикада энг юқори кўрсаткичдир. Серғайрат аёл ишчи Евдокия Крахова ана шу рекордчи сигирни парвариш қилмоқда. Унга яна 20 сигир биркитиб қўйилган. Бу сут соғувчи сигирларни яхши боқмоқда ва озиқлантирмоқда, уларнинг сутини тўғри кўпайтирмоқда.

Ферманинг илғор ишчиси «Строчка» лақабли сигирдан бир йилда соғиб олинадиган сут миқдорини 10 минг килограммга етказиш учун ҳаракат қилмоқда.

КОНСЕРВАЧИЛАР ТАРАДДУДИ

Монтажчилар томатни қайта ишлаш автомат линиясини охирги синовдан ўтказишди. Ҳамма қисмлари яхши созланибди, текис ишлаяпти. Энди заводда икки эмас, уч автомат линия ишлайди. Бундан ташқари, механика цехининг азаматлари хомашёни саралаш ва уни вакуум аппаратларига етказиб бериш процессларини механизациялаштирдилар. Ғазалкент консерва заводи коллективи янги мавсумга пухта тайёргарлик кўриб қўйди.

Завод меҳнаткашлари бу йил 20 минг тоннадан зиёд сабзавотни қайта ишлашлари керак. Бу — ўтган йилдагидан бир ярим баробар кўпдир. Улуғ Октябрнинг 50 йиллик юбилейини муносиб совғалар билан кутиб олиш мақсади билан меҳнат қилаётган консервачилар шу йилнинг ўтган тўрт ойи мобайнида планни 145 процент этиб бажардилар.

— Заводимиз коллективи эришаётган ютуқларга, — дейди завод директори ўртоқ Аброр Қосимхўжаев, — машъал ишчиларимиз Иван Ильич, Александр Беккер, Баҳром Абдураззоқов, Николай Иватин, Ҳалима Тошпўлатова ва бошқалар ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшаётирлар.

Қ. НОРМИРЗАЕВ.

ЧЎПОНЛАР ҒАЙРАТИ

«Чаноқ» совхозида чорва моллари туёғи йил сайин кўпаймоқда. Бош чўпон Тилов ота Хўжақулов 35 йилдан бери шу касбда ишлаб келяпти. У бу вақт ичида ҳалол меҳнат қилганлиги сабабли ҳам кўпчиликнинг иззат-ҳурматига сазовор бўлди. У ҳар йили юз совлиқдан 105 бошдан соғлом қўзи олишга эришаяпти. Биргина ўтган йилнинг ўзида моҳир чўпон давлатга 314 килограмм сифатли жун қирқиб топширди.

Раҳматулла Ҳазратов бош чўпон бўлган отарда ҳам ишлар яхши. Ўтган йили бу ерда 685 совлиқдан 752 бош қўзи олинди. Совхознинг бошқа чўпонлари ҳам ана шундай ғайрат кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Чўпонлар юбилей йилида янада баракали меҳнат қилиб, давлатга 6 минг килограммга яқин сифатли жун топширишга аҳд қилдилар. Қўйлар сонини 4552 бошга етказишга сўз бердилар. Шу билан бирга 16 тонна қўй гўшти сотишга аҳд қилинди.

— Биз чорвадорлар, — дейди улар, — Совет давлатининг 50 йиллиги тўйини муносиб меҳнат совғалари билан нишонлаймиз. Зиммамизга олган социалистик мажбуриятни ортиғи билан бажо келтирамиз.

Қ. САРИМСОҚОВ,
Э. ҚИРҚБОЕВ.

ЯНГИ ҚУВВАТЛАР

✦ Бекободда маиший хизмат кўрсатиш комбинати фойдаланишга топширилди. Комбинат йилига аҳолига 250 минг сўмлик хизмат кўрсатади.

✦ Чирчиқдаги гўшт комбинати ҳузурида суткасига 15 тонна гўшт маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи цех учун йирик корпус қурилди.

✦ Чирчиқдаги 160-қурилиш трестининг қўли гул бинокорлари 9-ғишт заводида йилига 50 миллион дона ғишт тайёрлайдиган янги ишлаб чиқариш қувватини фойдаланишга топширдилар.

✦ Олмалиқдаги 6-ғишт заводида ҳам янги корпус қурилмоқда. Уни ишга тушириш билан қўшимча ҳар йили 25 миллион дона пишиқ ғишт ишлаб чиқариладиган бўлади.

С. МУРТАЗОЕВ.

СОВЕТ-БОЛГАР АХБОРОТИ

Совет Иттифоқи партия-ҳукумат делегациясининг Болгария Халқ Республикасида бўлиши тўғрисидаги совет — болгар ахборотида совет — болгар муносабатларини бундан буён ҳам, ҳар томонлама мустаҳкамлашга интилишга асосланиб шунингдек 1948 йилда тузилган Шартноманинг муддати тугаши яқинлашиб келаётганлигини эътиборга олиб, иккала томон кейинги 20 йилга дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида янги Шартномага имзо чекдилар, дейилади. Музокаралар муҳокама этилган барча масалалар юзасидан КПСС билан Болгария Компартияси, Совет Иттифоқи ва Болгария Халқ Республикаси ҳукуматларининг қарашлари тўла якдил ва муштарак эканлигини яна бир бор тасдиқлади, деб таъкидланади ахборотда.

Иккала томон тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш учун чиқаётган кучларнинг ўсиб бораётганлиги ҳозирги халқаро вазиятнинг муайян белгиларидан биридир, деб ҳисоблайдилар, дейилади ахборотда.

Шу билан бирга империалистик давлатларнинг агрессив сиёсати, биринчи навбатда Америка империализми билан Ғарбий Германия реваншчи доираларининг агрессив сиёсати халқаро вазиятни нормаллаштириш ва тинчликни мустаҳкамлаш йўлида тўсқинликлар вужудга келтираётир.

Иккала томон АҚШнинг Вьетнамдаги агрессиясига қатъий қарши чиқиб қардош Вьетнам халқининг ўз ватани озодлиги, мустақиллиги ва бирлигини ҳимоя қилиш учун олиб бораётган мардонавор курашини батамом қўллаб-қувватлайдилар.

Иккала томон бундан буён ҳам Вьетнам Демократик Республикасига Америка агрессиясини даф этиш учун зарур бўлган ҳар томонлама ёрдам кўрсатаверадилар, деб яна таъкидлайдилар. Иккала томон Вьетнамдаги аҳволни бир ёқли қилиш тўғрисида ВДР ҳукуматининг ҳаққоний позициясини ҳамда Жанубий Вьетнам Миллий озодлик фронтининг талабларини қўллаб-қувватлайдилар. Булар 1954 йилда тузилган Женева битимига мувофиқ келади ҳамда Шарқи — Жанубий Осиёда ва бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш манфаатларига жавоб беради. Иккала томон Вьетнам Демократик Республикаси территориясини н г бомбардимон қилинишини ва бу социалистик давлатга қарши бошқа агрессив ҳаракатларни тўхтатишни талаб этаётган ВДР ҳукумати ва кенг жаҳон жамоатчилиги доиралари билан тўла бирдамдирлар.

Совет ва болгар томонлари, дейилади ахборотда, Варшава шартномасида қатнашувчи мамлакатларнинг Европада тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш юзасидан Бухарестда ишлаб чиққан декларацияси Европада тинчликни мустаҳкамлаш ва вазиятни соғломлаштириш ишида Европа мамлакатларининг куч-қудратларини бирлаштиришга яхши асос бўлади, деб қаттиқ ишонадилар.

Иккала томон Европа коммунистик ва ишчи партияларининг Карлови Варида ўтказилган конференцияси натижаларига юксак баҳо берадилар.

Совет ва болгар томонлари Европа чегараларининг, айниқса Одер ва Нейссе бўйлаб, ГДР билан Ғарбий Германия ўртасидаги чегараларнинг бузилмас эканлигини тан олиш, иккинчи жаҳон урушидан сўнг Европада вужудга келган чегараларни милитарист ва реваншчи кучлар томонидан зўравонлик билан ўзгартиш хавфига, ГФРнинг территориал даъволарига ва реваншчи доираларнинг Ғарбий Берлинга нисбатан иғвогарлик интилишларига қатъий қаршилик кўрсатиш Европада хавфсизликни таъминлаш н и н г асосий шарти, деб қаттиқ ишонадилар. Улар Ғарбий Германиянинг ядро қуролга эга бўлиш йўлидаги ҳар қандай уринишларига қаршилик кўрсатадилар.

Иккала делегация Грециядаги ҳарбий тўнтаришдан жиддий ташвиш билдирдилар. Чет кучларининг ёрдамида маҳаллий реакциянинг бу мамлакатда ҳарбий фашист диктатурасини ўрнатишга уринишлари грек халқининг миллий манфаатларига зид бўлибгина қолмай, шу билан бирга унда Европанинг мана шу районидаги вазиятни ёмонлаштириш хавфини ҳам туғдирмоқда.

Иккала томон империалистик агрессияга қарши ишончли қалқон бўлмиш Варшава шартномаси ташкилотини янада мустаҳкамлашни жуда муҳим деб биладилар.

Иккала делегация Европада хавфсизлик ва тинч ҳамкорликни таъминлаш масалаларини муҳокама қилиш учун умумевропа кенгашининг чақирилиши жаҳоннинг шу районида коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтиришга ёрдам бериб, умумий тинчликни мустаҳкамлаш йўлида катта босқич бўлган бўларди, деб ҳисоблайдилар.

Совет Иттифоқи билан Болгария Халқ Республикаси, дейилади ахборотда, ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисида шартнома тузиш зарурлигини таъкидладилар. Бу шартномада ҳар қандай шаклда ядро қуролининг тарқалишига бевосита ёки билвосита кўмак бера оладиган ҳеч қандай яширин йўллар бўлмасин.

Томонлар Африка, Осиё ва Латин Америкаси халқларининг ўз озодлиги ва миллий мустақиллиги учун олиб бораётган мардонавор кураши билан ўзларининг бирдам эканликларини билдирадилар.

Иккала делегация жаҳон коммунистик ҳаракатидаги аҳволга шунингдек бу ҳаракатнинг бирлиги ва жипслигини мустаҳкамлаш юзасидан етилган масалаларга нисбатан умумий баҳо беришда КПСС билан Болгария компартияси ягона позицияда турганликларини таъкидлайдилар.

Иккала томон ҳозир коммунистик ҳаракат бирлигини мустаҳкамлаш юзасидан сарф қилинаётган куч-ғайратни кўпайтириш зарур деб ҳисоблайдилар. Компартияларнинг халқаро кенгаши бу ишда катта роль ўйнаган бўларди.

Ахборотга КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари К. Т. Мазуров ва Болгария Компартияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг раиси Тодор Живков имзо чекдилар.

СОФИЯДА САМИМИЙ УЗАТИБ ҚОЛИШ

СОФИЯ, 13 май. (ТАСС). КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев бошчилигидаги СССР партия-ҳукумат делегацияси Болгарияда расмий визит билан уч кун меҳмон бўлиб турганидан кейин бугун Ватанига жўнаб кетди.

Болгария Компартияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг раиси Тодор Живков, Болгария Халқ Республикаси Халқ мажлиси Президиумининг раиси Георгий Трайков, Болгария Компартияси Марказий Комитети сиёсий бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари, Марказий Комитет секретарлари ва Марказий Комитет аъзолари, Болгария ҳукуматининг аъзолари, таниқли жамоат арбоблари, дипломатлар Совет Иттифоқидан келган меҳмонларни узатиб қўйиш учун София аэродромига келдилар.

Аэродромда Совет делегациясининг бошлиғи Л. И. Брежнев билан Тодор Живков нутқ сўзладилар.

Совет делегациясининг аъзолари болгар раҳбарлари билан самимий хайрлашиб, самолёт зинаси томон йўл оладилар. Пионерлар уларга қизил чиннигул дасталарини тақдим этадилар.

Самолёт учиш йўли томон бурилиб, осмонга кўтарилади ва Москвага томон парвоз қилади.

КАЛИНИН районидаги Оржоникидзе номли колхоз қулупнайзорида қулупнай пишди. Чевар теримчилар юбилей йилининг дастлабки мева ҳосилини теришга киришдилар. Етилган ҳосил пешма-пеш йиғилиб, шаҳарликларга жўнатилмоқда. Суратларда (чапда): колхоз аъзоси Зуҳра Файзиева ўзи терган қулупнайларни хирмонга олиб чиқмоқда. (Ўнгда) Н. Обидова ва М. Ҳасановалар қулупнай теришяпти.

А. Абалян фотолари.

ЎЗБЕКИСТОНДА ВЕНГРИЯ МАДАНИЯТИ ДЕКАДАСИ ОЛДИДАН

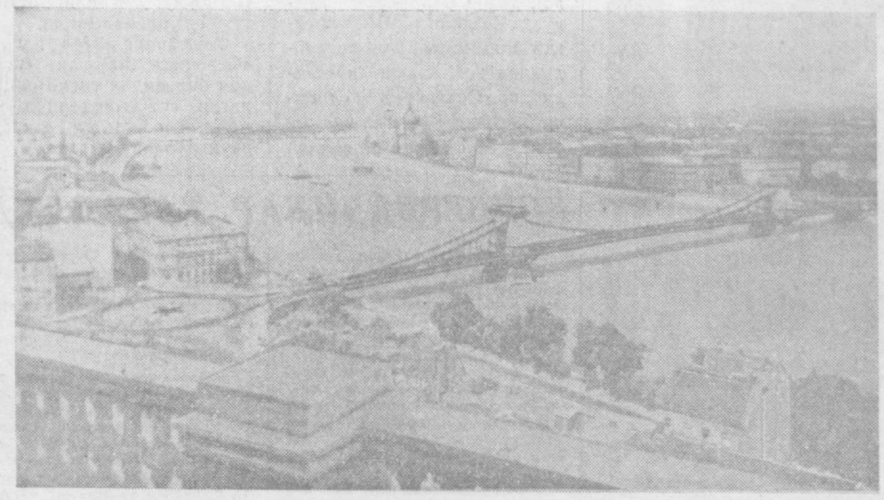

Венгрия пойтахти Будапешт — дунёнинг энг гўзал шаҳарларидан бири. Суратда: Будапешт шаҳридаги Дунай дарёси устига қурилган занжирли кўприк.

(«Будапешт» журналидан)

КУЙЛАРИМИЗ ҲАМОҲАНГ БЎЛСИН

Яқин кунларда пойтахтимиз Тошкент шаҳрига венгриялик дўстларимиз ташриф буюрадилар. Ўзбекистонда Венгрия маданияти декадаси бошланади.

Одатда венгер музикаси ҳақида сўз очганда, энг аввал улуғ венгер композитори Листнинг венгер рапсодиялари ёдга тушади. Дарҳақиқат венгер музика санъатини ривожлантиришда унинг хизмати буюк.

Ўтган асрда ижод қилган машҳур санъаткорлардан яна бири — Ференц Эркельдир. У венгер операсига асос солди. Эркельнинг «Банк Бан» ва «Хуниади Ласло» номли асарлари ҳамон опера саҳнасининг безаги бўлиб қолмоқда.

Ҳозирги асримиздаги венгер композиторлари орасида Бела Барток ва Золтан Кодаи айниқса машҳур.

Фашистлар зулми авж олган йилларда ва иккинчи жаҳон уруши даврида Золтан Кодаи венгер халқининг улуғ шоири Петефи асарлари руҳида музикалар яратади. Композитор ўз асарларида халқлар дўстлиги, тотувлик, тинчлик руҳини тараннум этади. Золтан Коданнинг музика асарлари жаҳон эстрада саҳналарида ҳам ижро этилади.

Халқдан ўрганиш, чексиз бой фольклор куйларини янада ривожлантириш Кодаи ижодида асосий ўрин тутади.

Шунинг учун ҳам у: «ҳақиқий музика халқ куйларидан келиб чиқади, ҳақиқий музика халқ куйларининг таркибий давомидир, такомиллашиб нафис тус олган шаклидир» деган эди.

Биз санъаткорлар бир-биримиз билан маданий алоқаларни тобора мустаҳкамлаш ва кенгайтириш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қиламиз. Ўзбек композиторлари венгер ҳамкасбларимизнинг ижодларини ўрганишга, уларнинг ёқимли музика асарларини тинглашга муштоқдир.

Марҳабо! Қадрли санъатдошлар, уйимизнинг тўри, қалбимизнинг қўри сизники.

Ўзбек куйларига венгер куйлари ҳамоҳанг бўлсин.

Ф. СОДИҚОВ,
Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган санъат арбоби.

Андраш МЕЗЕИ

ЮРГАН ЙЎЛИМ АЁН

Юрган йўлим аён,
Кўзим очилган,
Сизлар билан бирга
ташлайман қадам.
Мана энди, қараб,
очиқ кўз билан
У йўлдан олдинга
юраман шахдам.
У йўлдан, дўстларим,
четлаш нораво,
У йўлдан бораман олға доимо.
Йўллар бўйлаб олдда,
Сомон йўлидан
Учиб ўтган олис сайёралардек
Машиналар ўтар, ёпиқ кўзлари,
Қизил чироқ ёнар огоҳ этгандек.
У йўлдан, дўстларим
четлаш нораво,
У йўлдан бораман
олға доимо.
Мен тикка қарайман
сиз унга боқинг,
Мен йўлдан тинглайман
ғилдирак сасин.
Мен ахир кўрмасдим,
йўлин билмасдим,
Кўр эдим, йўқотган кўрдик
ҳассасин?!
Мен йўлни биламан,
ҳаёт йўли у.
Кўзимда кўринмас бурунги
ёниш,
Лекин қалбда ўша мангу нур
порлар.
Йўлимни кўп йиллар ёритган,
таниш.
Кўзимда нур порлар кўзим
очилиб,
Ҳаётни кўролдим, унга йўл
олиб.
У йўлдан, дўстларим четлаш
нораво,
У йўлдан бораман олға доимо.

Русчадан таржима.

«ШАЙБОНИЙНОМА»НИНГ ТАРЖИМОНИ

Улкан билим хазинасига айланган А. Навоий номли Ўзбекистон ССР Давлат халқ кутубхонаси нодир адабиётлар бўлимида талайгина ноёб асарлар бор. Мана бу тарихий нодир китоб ҳам бир неча йиллардан бери шу ерда сақланади. Бу — «Шайбонийнома» достонидир.

Ўзбек классик шоирларидан бири Муҳаммад Солиҳнинг машҳур тарихий достони «Шайбонийнома» асарини европалик китобхонлар 1885 йилдаёқ ўқишга муваффақ бўлган эдилар. Достоннинг немисча нашри бундан гувоҳлик бериб турибди.

Венгрия Фанлар академияси Ўрта Осиё халқлари тарихи ва урф-одатларини ўрганишга қизиқиш билан қараган эди. Шу мақсадда академия ўз аъзоларидан бири бўлган Аль-Дон Ванберини 1863 йилда Ўрта Осиёга саёҳатга юборди. Шарқшунос олим ўлканинг иқлими, халқларининг урф-одатларини ўрганди.

Венгриялик олим Ўрта Осиё халқларининг тилларини ўрганишга ҳам катта аҳамият берди. Орадан уч йил ўтгач у «Турк — венгер қиёсий луғоти»ни нашр эттирди. Шундан сўнг Муҳаммад Солиҳнинг «Шайбонийнома» асарини немис тилига таржима қилди. Бу китобнинг бир нусхаси ҳозир А. Навоий номли кутубхонада сақланмоқда. Китобда таржимоннинг ўзбек тилида ёзилган қисқача дасхати ҳам бор. «Руслар томонидан ташкил этилган Тошкент ўқитувчилар семинарияси кутубхонасига совға» деб ёзилган эди унда.

Китоб 468 бетдан иборат. Асар китобхонларга жуда манзур бўлди. Бу ҳақда таржимон ўзининг 1868 йилда босилган «Ўрта Осиё очерклари» номли китобида алоҳида қайд қилиб ўтди.

Ўзбекистонда Венгрия маданияти декадаси ўтказилиши арафасида олим А. Ванбери бой ижодиётига доир бўлган бу кичик мисолни келтириб ўтиш нақадар қувонарлидир. Бу, венгер ва ўзбек халқлари ўртасидаги дўстликка қадимдан асос солинганини кўрсатиб турибди.

А. АБДУВАЛИЕВ.

АВТОМАТЛАШТИРИЛГАН СИНФЛАР

Мактабнинг турмуш ва коммунистик қурилиш практикаси билан жонли алоқаси ўқитиш методи ва формаларига жиддий ўзгартиришлар киритилишини тақоза этмоқда. Маълумки, ўқитиш методикаси ўқитиш мазмунига нисбатан камроқ ривожланиб боради. Бошқача қилиб айтганда, мактаб дарсликлари ва программалари кўп марта ўзгаргани ҳолда ўқитишнинг ташкилий формалари ва методлари ўқитувчиларнинг бир авлодидан иккинчи авлодига кўпинча ўзгармай қолиб келаяпти.

Ўрта мактабларнинг ўқув программаларини ҳозирги замон фани ва техникаси, маданияти билан янада маҳкамроқ боғлашга қаратиб ўзгартириш бу алоқани амалга оширишнинг дастлабки позицияси ҳисобланади, холос. Бу алоқанинг амалда қандай бўлиши кўп жиҳатдан ўқитувчига, унинг ўқитиш методикасига, маданий ва илмий даражасига, махсус педагогик тайёргарлигига боғлиқдир.

«Ўқитувчи қандай бўлса, мактаб ҳам шундай бўлади» деган эски педагогик ҳақиқат ҳозирги даврда ҳам ўз аҳамиятини йўқотгани йўқ. Ўқитиш методикасини такомиллаштириш муаммолари жуда кенг доирадаги масалаларни ўз ичига олади. Ўқитишнинг ривожланиб бораётган турли усулларини, ўқувчиларнинг дарслардаги мустақил фаолиятларини ривожлантириш усулларини ўрганиш ва амалда текшириб кўриш керак бўлади.

Ўқитиш ишини планлаштириш ва ҳисобга олиш муаммоси жуда катта аҳамиятга эга бўлган вазифадир. Бунга билимларни текширишнинг имтиҳон, семинар машғулотлари, якунловчи конференция ва мунозаралар ўтказиш каби формалари киради. Ўқитишнинг техника воситаларини қўлланиш катта прогрессив аҳамиятга эга.

Ўқитиш жараёнида педагоглар томонидан қўлланилаётган техника воситалари қум устига солинган қадимги суратдан тортиб ўқув-телевидениеси ва ўқитадиган машиналаргача бўлган ривожланиш йўлини босиб ўтди. Бизнинг давримизда ўқитиш жараёнини техника воситалари ва биринчи навбатда кино, магнитофон, радио, телевидение ҳамда ўқитадиган, назорат қиладиган машиналардан кенг суратда фойдаланиш билан боғлаб олиб бориш ва ривожлантириш лозим.

Тошкентдаги генерал Панфилов номли техник-экспериментал мактаб-интернатнинг инглиз тили фани кабинетини бир келиб кўринг-а! Бу кабинетда ўқувчилар ўз нутқларини магнитофон пленкасига ёзадилар ва уни қайта эшитадилар. Мактабда инглиз тилини амалий равишда ўзлаштиришга катта аҳамият берилаётир.

ХАЛҚ МАОРИФИ ЯНГИЛИКЛАРИ

Мана бу мисол ҳам характерлидир. Ўқувчи зоология дарсида ҳайвонот дунёсини кўп ҳолларда ёдлаб ўрганади. Ўқитувчи «Амазонка бўйлаб саёҳат», «Тақдир ноғоралари» ва бошқа фильмлардан парчалар кўрсатади. Ўқувчиларнинг хотирасида бу фильмлардаги воқеалар узоқ вақт сақланиб қолади. Ҳа, «Юз марта эшитгандан кўра, бир марта кўрган яхши» деган мақол бежиз айтилмаган.

Ўқитиш жараёни таъсирчанлигини оширишнинг истиқболли формаларидан бири программалаштирилган ўқитишдир. Тошкентдаги 94, 110-мактабларда ҳамда генерал Панфилов номидаги экспериментал мактаб-интернатда автоматлаштирилган синфлар ташкил этилган.

Таълим киноси, овоз ёзадиган магнитофон, диафильмлар эса, Тошкентдаги 25-мактаб ўқитувчиларининг яқин ёрдамчиси бўлиб қолди. Мактабда адабиёт дарсларида ўқувчилар Маяковскийнинг ва рус ҳамда совет артистларининг овозларини эшитадилар. Пойтахтнинг 160-мактаб ўқитувчилари эса, физика ва математика дарслари машғулотларида ўқув киносидан кенг фойдаланмоқдалар.

Ўқитишнинг техника воситалари пойтахтнинг бошқа мактабларида ҳам муваффақиятли равишда қўлланилаяпти.

Аммо, бу — ишнинг бошланиши, холос. Биз бу ютуқлар билан чегараланиб қолмаслигимиз керак. Бу ерда шуни айтиш кераккки, қишлоқ мактабларида автоматлаштирилган синфлар ташкил этиш соҳасида ҳали дурустгина иш қилинганича йўқ. Кўпгина қишлоқ мактаблари техника воситалари билан таъминланмаган. Умуман олганда, республикамиз мактабларини техника воситалари билан таъминлаш ишига эндигина киришилди. Бунинг устига айрим мактабларда техника воситалари бўлатуриб, улардан мутлақо фойдаланилмайди. Ҳатто ўқитувчилар магнитофон, киноаппарат, эпидиоскоплардан тўғри фойдаланиш йўлларини билмайдилар. Шунинг учун ҳам мактаб раҳбарлари, ўқитувчилар малакасини ошириш институтлари ўқитувчиларнинг техника минимумини эгаллашларига алоҳида эътибор беришлари лозим.

Агар илмий-текшириш плани нуқтаи-назаридан қаралса, ўқитиш методлари ва формаларини такомиллаштириш соҳасида ҳали ҳам қатор камчиликлар борлиги маълум бўлади. Диафильм ва магнитофонларни тайёрлаш принципларини, дарсларда техника воситаларидан фойдаланиш методларини олдиндан белгилаб олиш керак.

Республика мактабларида ўзбек тилида тайёрланган диафильмлар, ўқув фильмлари, программалаштирилган ўқув материалларининг йўқлиги ҳам ишимизга маълум даражада тўсқинлик қилаяпти.

Яқинда Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги ташаббуси билан программалаштирилган ўқитиш, кино ва телевидение совети ташкил этилди. Бу совет олдида катта вазифалар турибди. Ишонамизки, программалаштирилган синфларда машғулотларни кўнгилдагидек олиб бориш билан боғлиқ бўлган қатор масалаларни ҳал этишда бу совет кўп иш қилади.

Э. ҚОДИРОВ,
Ўзбекистон ССР Педагогика фанлари илмий-текшириш институтининг директори.

МОСКВАдаги чет эл дипломатик ваколатхоналарининг бошлиқлари Ўзбекистон билан танишишни давом эттирмоқдалар. Суратда: дипломатик ваколатхоналарнинг бошлиқлари Ўзбекистон халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида.

И. Душкин фотоси,
(ЎзТАГ фотохроникаси).

МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАР ВА ҚОНУН

Давлатимиз томонидан чиқарилган ҳар бир қонун барча совет кишилари хоҳиши ва иродасининг ифодаси демакдир. Бу қонунга қатъий риоя қилиш ва уни амалга ошириш КПСС XXIII съезди томонидан қўйилган хўжалик ва социал-маданий қурилиш соҳасидаги вазифаларни муваффақиятли амалга оширишнинг асосий шартларидандир.

Социалистик қонунчилик йил сайин мустаҳкамланиб боргани сари областимизда ҳам жиноятларнинг кўриниши камайиб бормоқда. Лекин оз бўлса ҳам давлатни турли йўллар билан алдаш, колхоз ерларини талон-торож қилиш, харидорлар ҳақидан уриб қолиш ва безорилик каби жиноий фактлар учраб турибди. Шунинг учун ҳам давлат мулкини турли йўллар билан талон-торож қилиш, кўзбўямачилик, хўжасизлик, қўйингчи социалистик қонунчиликни қўпол равишда бузишнинг бошқа кўринишларига қарши курашда маҳаллий посёлка ва қишлоқ Советлари ролини ошириш лозим.

Уларнинг колхозлар фаолиятида ер фондидан тўғри фойдаланиш, жамоат тартибини сақлаш ва граждалар ҳуқуқини ҳимоя қилишдаги контроллик фаолиятини янада активлаштириш вақти келди.

Афсуски, ана шу муҳим ва ҳаётий масалалар областимиздаги бир қатор қишлоқ ва посёлка Советлари иш фаолиятидан четда қолиб келмоқда. Ҳаттоки, шундай нохуш фактлар учрамоқдаки, баъзи қишлоқ ёки посёлка Советларининг раислари социалистик қонунчиликни нотўғри таҳлил этилаётганлиги, уни қўпол равишда бузилаётганлиги, ер фондидан нотўғри фойдаланаётганлигини кўра-била туриб, унга қарши зарур чора кўрмаётирлар.

Бекобод районидаги «Октябрь 46 йиллиги» совхозида бир неча йиллардан буён ердан хўжасизларча фойдаланиб келинган. Совхоздаги кўпгина ҳосилдор ерлар тайёрга айёр гектарчилар ихтиёрига топшириб қўйилган. Ҳаттоки совхоз раҳбарлари бу ерлардан ҳар йили олинган ҳосилни ҳам ҳисобга олишмаган. Бу талон-торожликдан қишлоқ Советининг собиқ раиси ўртоқ Бекмурзаевнинг хабари бўлса ҳам нима учундир у бунга бепарволик билан қараган. Ердан фойдаланиш тартибининг бузилаётганлигининг гувоҳи бўла туриб, бирор чора кўришни хаёлига ҳам келтирмаган. Шуни айтиб ўтиш кераккки, бу тўғридаги қонунни муҳофаза қилиш, унинг бажарилиши устидан контроль ўрнатиш каби муҳим масала лоақал бир марта бўлса ҳам ижроия комитет сессияси ёки бошқа йиғинларда муҳокама қилинмаган. Контролликнинг бўшашиб кетганлигидан фойдаланган совхознинг бош агрономи Пак ва бошқа бир қатор шахслар етиштирилган ҳосилдан ўз манфаатлари йўлида фойдаланиб келишган. Яқин кунларда бу шахслар одил халқ суди олдида ўз қилмишлари учун ҳисоб беришади.

Хўш баъзи колхоз ва совхозларда қишлоқ хўжалик техникаларини сақлаш қандай ташкил этилган?. Бўка районидаги «Кўкорол» совхозида қишлоқ хўжалик техникаси қиш бўйи очиқ ҳавода ёғин-сочин тагида қолиб кетди. Ўтган йил кузида ишдан бўшаган трактор ва бошқа бир қатор қишлоқ хўжалик машиналари қиши билан тракторчилар эшиги тагида ётди. Ҳатто битта ер ҳайдаш трактори қиши билан сув оқиб турган ариқда қолиб кетган. Қишлоқ хўжалик техникасига нисбатан бундай хўжасизларча муносабатни қишлоқ Совети раиси, қолаверса депутатлари кўра-била туриб ижроия комитет муҳокамасига қўйишмади.

Областимиздаги баъзи колхоз раҳбарлари (Бўка районидаги «Гулистон», «Тельман», Янгийўл районидаги Ленин номли, Ўрта Чирчиқ районидаги Свердлов номли, Киров номли, Бекобод районидаги «Коммунизм» колхозлари) бозордан ҳамда колхозчилардан сотиб олинган қорамоллар ҳисобига давлат планларини бажариш ва ана шу йўл билан обрў орттириш йўлини тутишган. Хўш, бундан қишлоқ Советлари раҳбарлари хабардор бўлганмилар? Албатта билишган, лекин бундай кўзбўямачиларга нисбатан бирорта ҳам чора кўришмаган.

Ҳаммамизга ҳам маълумки, айниқса узоқ қишлоқ районларида эски урф-одатлар ботқоғидан чиқолмаётган, айниқса вояга етмаган қизларни зўрлик билан турмушга чиқариш ва кўп хотинлик каби жиноятчилик ҳамон учраб турибди. Афсуски, айрим қишлоқ Советлари бундай жиноий элементларга нисбатан муросасозларча муносабатда бўлиб келишмоқда. Биргина мисол. «Чанoқ» совхози территориясида яшовчи Инкор Қўрғонбоев ўтган йил июль ойида эски диний никоҳ йўли билан Номозбоевага уйланади. Қишлоқ Советининг собиқ раиси Бекмурзаев, совхоз директори Тўрақулов ўртоқлар Қўрғонбоевни эскича диний никоҳдан воз кечишга ундаш ўрнига, ўзлари тўйда бош-қош бўлиб туришган. Ёки бошқа бир мисолни олайлик. Оққўрғон район Ленин номли колхоз территориясида яшовчи Турғунбоев ўз хотини бўла туриб, иккинчи бир ёш аёлга уйланган. Бундан ён-атрофдаги қўни-қўшнилар ҳам, шунингдек қишлоқ Советининг ҳам хабари бўлган. Шуниси ачинарликки ҳеч ким уни бу йўлдан қайтаришни ўзига эп кўрмаган.

Кўриниб турибтики айрим қишлоқ ёки посёлка Советлари Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми томонидан тасдиқланган қишлоқ ва посёлка Советлари тўғрисидаги Низомга тўла амал қилмайдилар. Ўз территорияларида социалистик қонунчиликни амалда қўлланиш устидан контроль ўрнатиш юзасидан зиммаларида турган вазифаларига нотўғри муносабатда бўладилар. Бизнинг фикримизча, бунинг асосий сабаби район ижроия комитетлари қишлоқ ва посёлка Советларига нисбатан талабчанликни бўшаштириб қўйишганда. Фикримизни исботлаш мақсадида Бекобод район ижроия комитети иш фаолиятини кўрсатиб ўтиш мумкин. Бу районда 8 та қишлоқ Совети бор. Ўтган йилда район ижроия комитети турли масалалар билан бешта қишлоқ Совети раисининг ҳисоботини эшитди. Афсуски, бирорта ҳам қишлоқ Советининг раиси ўзи раҳбарлик қилаётган қишлоқ территориясида социалистик қонунчиликка қандай амал қилинаётганлиги ҳақида ҳисоб бермаган.

КПСС Марказий Комитети қишлоқ ва посёлка Советлари фаолиятини янада такомиллаштириш мақсадида махсус қарор қабул қилди. Қарорда ҳар бир қишлоқ ва посёлка Совети ўз территориясида давлатнинг юқори органи сифатида колхозларда демократик принциплар ва ер фондидан тўғри фойдаланиш, социалистик қонунчиликни қўриқлаш ҳамда жамоат тартибини сақлаш юзасидан контролликни кучайтириши кераклиги алоҳида уқтириб ўтилди. Бу қарорни муваффақиятли амалга ошириш меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари олдида турган энг муҳим вазифалардан бири бўлиши керак.

Е. СМИРНОВ,
Тошкент область прокурори.

ЎЗБЕКИСТОНДА ОЛМОС БОРМИ?

Республикамиз геологларининг махсус экспедицияси ана шу саволга жавоб бериш ниятидалар. Экспедиция яқин вақт ичида ана шундай қимматбаҳо тошлар топилиши мумкин бўлган районларга жўнаб кетади. Дастлабки тадқиқотлардан маълум бўлишича, бу ерда олмос топилиши мумкин.

Ўрта Осиёда шу вақтгача ҳали олмос конлари топилган эмас. Бироқ, бу ҳол келгусида бу ерда олмос конлари топилмайди, деган маънони билдирмайди. Чунки шу вақтгача ўлкамизда олмосни кенг кўламда ва синчиклаб ҳеч ким қидирган эмас.

Ўзбекистонда олмос қидиришни ташкил этиш учун замин бор, деди Ўзбекистон ССР геология министрлиги тематик партияларидан бирининг бошлиғи В. Киреев. Республиканинг бир қанча жойларида олмос билан биргаликда учрайдиган минерал ва металлар топилди.

Ҳозир геологлар дала ишларига чиқишга тайёргарлик кўрмоқдалар. Олмос қидириш маршрутлари ҳозирдаёқ аниқлаб қўйилди. Бу — Султон вайс тоғи, Қизилқум чўли, республиканинг жанубидир.

А. ЕРШОВ,
ЎзТАГ мухбири.

ЯНГИ ЗАВОД

Олмалиқ шаҳри яқинида химиявий рўзғор буюмлари заводи қурилиши бошлаб юборилди. Корхона ўн бир гектар ерни эгаллайди. Завод фойдаланишга топширилгач унда минг ишчи меҳнат қилади.

Қурилиш ишларини «Алмаликсвинецстрой» тресни 2-қурилиш бошқармасининг бинокорлари олиб бормоқдалар. Корхона 1968 йилда дастлабки маҳсулотни ишлаб чиқаришга киришади.

О. АБДУРАҲМОНОВ.

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ ЭЛЛИК ЙИЛЛИГИГА

ОКТЯБРЬ РЕВОЛЮЦИЯСИ ВА

Улуғ Октябрь ғалабаси туфайли жаҳонда рўй берган буюк ўзгаришлар орасида империализм мустамлакачилик системасининг кризиси алоҳида ўрин олади. Мамлакатимизда социалистик революциянинг ғалабаси мустамлака мамлакатларнинг халқлари тарихида ҳақиқатан ҳам бошланган янги даврнинг биринчи куни бўлди. Октябрь революцияси бутун мамлакатлар ва қитъаларнинг халқларини жаҳон революцион процессига жалб этди. Бу революция натижасида мустамлакачилик системаси чуқур кризисга дучор бўлди. Империалист ҳукмдорлар бу кризисдан қутилиш иложини топа олмадилар. КПСС Марказий Комитетининг 1967 йил 4 январь қарорида бундай дейилади: «Октябрь революцияси миллий озодлик ҳаракатини ривожлантиришда бурилиш марраси бўлди».

Октябрь революциясининг ғалабаси натижасида мустамлакачилик системаси бошидан кечирган кризис аслида кўп томонлама характерга эга бўлиб, сиёсат, идеология, экономика, социал муносабатларга ва бошқа соҳаларга ёйилди. Советлар мамлакати чор империясининг бепоён четка ўлкаларида яшаган 33 миллиондан ортиқ кишини мустамлакачилик асоратидан қутқазиб, меҳнаткашлар оммасининг синфий курашини мазлум миллатларнинг озодлик ҳаракати билан амалий суратда қўшиб олиб боришга асос солди.

Европа пролетариати уруш майдонларида империализмга зарба бериб турган бир пайтда мазлум халқлар империализмнинг мамлакат ичкарисидаги базаларига ва ён томонларига ҳужум қилдилар. Бунинг натижасида пролетариатнинг кураши билан миллий озодлик курашини ягона бир революцион оқимга қўшиб юбориш тўғрисидаги ленинча идеяларнинг бири амалга ошди. Ана шу ягона революцион оқим пировардида жамиятни социалистик негизда қайта қуришга йўл очиб берди. В. И. Ленин жаҳон миқёсида империализмга қарши бўлган ана шу иттифоқнинг миллий-озодлик ҳаракати тақдири учун қандай катта аҳамиятга эга эканлигини кўрсатиб, мазлум Шарқ бутун жаҳон революцион ҳаракатининг умумий оқимига узил-кесил жалб этилди, деган эди.

Октябрь революциясининг ғалабаси миллий-озодлик революциясининг характери ва мақсадларига жуда катта таъсир кўрсатди. Капитализм вужудга келган пайтда миллий масала давлатларнинг ички масаласи эди, у ёки бу мамлакат буржуазиясининг ички иши эди. Юксалиб борган буржуазия ўзининг синфий ҳукмронлиги учун кенг имконият бўлишини таъминлаш мақсадида феодал сепаратизмига, маҳаллийчиликка, тарқоқликка қарши курашди. Империализм даври бошланиши билан бу аҳвол тубдан ўзгарди. Жаҳоннинг империалистик давлатлар ўртасида тақсимланганлиги ва қайтадан бўлиб олинганлиги миллий масалани халқаро миқёсда энг муҳим проблемага айлантирди. Миллий-озодлик ҳаракати эса, айрим мамлакатлар доирасидан чиқиб, жаҳон миқёсидаги ҳаракат тусини олди. Бунинг маъноси шуки, Октябрь мамлакатига ҳар томонлама таянмай туриб, бу мамлакатнинг буюк революцион тажрибасидан фойдаланмай туриб, жиддий кураш олиб бориш мумкин эмас эди.

Улуғ Октябрь машъали турли йўллар билан Осиё ва Африкадаги мустамлака мамлакатларга ўз нурини сочди, деярлик ҳамма мамлакатларда мазлум халқларнинг миллий-озодлик ҳаракатини алангалатиб юборди. Хитойда 1919 йил 4 майдаги революцион ҳаракат, Кореяда 1919 йил март қўзғолони. Ҳиндистонда 1919—1920 йиллардаги революцион кўтарилиш, Афғонистоннинг 1919 йилда Англия ҳукмронлигига қарши қилган уруши, турк халқининг 1919—1920 йилларда озодлик йўлида олиб борган кураши. Мисрда 1919 йилда, Сурия ва Ироқда 1920 йилда бўлган қўзғолонлар, Монголиядаги халқ революцияси — буларнинг ҳаммаси халқ қаҳр-ғазабининг тасодифан ва тўсатдан кўтарилган тўлқини бўлмай, балки жаҳон миллий озодлик революцияси ягона ҳалқасининг бўғинлари эди. Ана шу миллий-озодлик революцияси худди кучли тўлқин каби бир мамлакатдан иккинчи мамлакатга ёйилди. Мазлум халқлар ёш Совет давлати сиймосидан мустақиллик ва озодлик учун курашда мустаҳкам таянчга эга бўлдилар. Осиё ва Африкадаги мазлум халқлар империализм ва мустамлакачилик буржуа пропагандаси тасвирлагандек кучли бўлмай, у билан муваффақиятли кураш олиб бориш ва уни енгиш мумкин эканлигини Россиядаги социалистик революциянинг зафарли юриши мисолидан билиб олдилар.

Улуғ Октябрь йўлбошчиси В. И. Ленин мустамлака ва ярим мустамлака халқларининг озодлик курашига ҳамиша зўр эътибор ва ғоят юксак сезгирлик билан қаради. Ленин пролетариатнинг жаҳон миқёсидаги революцион ҳаракатининг умумий оқимида миллий озодлик революцияларининг тарихий ўрнини белгилаб берди, Осиё ва Африка мамлакатларининг ўзига хос шароитларида бу революцияларнинг ҳаракатга келтирувчи кучлари ва хусусиятларини кўрсатди. Барча мамлакатларнинг капитализмдан социализмга революцион тарзда ўтиш процесси ҳақидаги концепцияни ишлаб чиқиб, В. И. Ленин қуйидагиларни таъкидлаган эди: «Социалистик революция фақат ва асосан ҳар бир мамлакатдаги революцион пролетарларнинг ўз буржуазиясига қарши олиб борадиган курашидангина иборат бўлмайди, — йўқ, бу революция империализм эзиб келаётган барча мустамлакалар ва мамлакатларнинг, барча қарам мамлакатларнинг халқаро империализмга қарши олиб борадиган курашидан иборат бўлади. (Асарлар 30-том, 160-бет). Нокапиталистик тараққиёт йўли ҳақидаги ленинча назария мустақиллик йўлида курашувчилар учун жуда катта аҳамиятга эга бўлди. Бу назария илгари қолоқ бўлган мамлакатларга социализм сари бориш йўлида капиталистик тараққиётнинг бутун бир босқичини четлаб ўтиш имконини беради.

Шарқдаги турли мамлакатларнинг неча юзлаб ватанпарварлари Улуғ Октябрь тўғрисидаги ҳақиқатни билиб олмоқ, Октябрнинг зафарли юришига имконият туғдирган «сир»ни аниқ тасаввур этмоқ учун жуда катта қийинчиликларни енгиб, Совет Россиясига, Ленин ҳузурига келдилар. Владимир Ильич давлат, партия ишлари билан, ҳарбий иш билан жуда банд бўлишига қарамай, Шарқдаги мазлум халқларнинг вакиллари билан дўстона суҳбат қилиш, курашнинг тўғри йўлини танлаб олишда уларга ёрдам бериш учун вақт топар эди. Ленин 1922 йилнинг бошида Узоқ Шарқ халқлари съездининг кўп мамлакатлардан келган делегатлари билан учрашди. Шу учрашувнинг қатнашчиларидан бири ўз хотираларида бундай деб ҳикоя қилади: «Ленин ҳар бир миллий группа билан алоҳида суҳбатлашиб, ҳар бир мамлакатга хос масалаларни муҳокама қилди. Ҳаммамиз ўзимизни ўз уйимизда тургандек, қадрдон дўстимиз ҳузурига келгандек ҳис этдик. Ленин ҳар бир киши билан бемалол гаплаша олар эди».

Ленин идеяларининг мустамлака ва қарам мамлакатларга кўрсатган революцион таъсиридан ўлгидек қўрққан буржуа идеологлари «совет революцияси экспорт қилинмоқда» деган афсонани ўйлаб чиқардилар. Улар бундай афсонани ҳозирги кунда ҳам турли шаклларда такрорламоқдалар. Империализмнинг идеология соҳасида қилаётган бундай қўпорувчилик ишларидан кузатилган мақсад ҳаммага аён. Бу мақсад — Октябрь революцияси мамлакатининг Осиё ва Африкадаги мазлум халқлар томонидан мустамлакачиликка қарши озодлик йўлида олиб борилаётган кураши билан қардошларча иттифоқига путур етказишдан иборат.

ТАНТАНАВОР ҚАРДОШЛИК ҚЎШИҒИ

Бундан ўн кун аввал Ўзбекистон вакиллари тушган самолётлар Ашхобод аэропортига қўнган заҳоти юртдошларимизни янги ва эски дўстлари қучоқ очиб кутиб олдилар. Бу дўстлик туйғулари соат сайин, кун сайин тобора кучга тўла борди. Бу дўстлик тантанавор баҳор қўшиғи—советлар мамлакати халқларининг қардошлик қўшиғи сингари гуллаб-яшнади, комол топди.

Декада бутун Туркманистон бўйлаб жўшқин баҳор тўлқинидек ёйилди. Бу чинакам халқ сайлида дала шийпонларида ва тўлиб-тошган театрларда концертлар кўрсатилди. Ҳаммаёқ қувноқ хандаларга тўлиб, чаман гулларга безанди. Кўпдан-кўп унутилмас учрашувлар бўлди.

Туркманлар диёридаги меҳмондорчиликнинг сўнгги куни бу кун ёқимли хушхабар билан бошланди: газеталар декадада актив қатнашганликлари ва юксак ижрочилик маҳоратлари учун Ўзбекистоннинг кўпгина ижодий коллективлари ва ташкилотларини Туркманистон ССР Олий Совети Президиуми республика Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотлаганлиги тўғрисидаги Фармонларни эълон қилди.

Яна-Мулланафас номидаги академик театр биноси. Бу ерда Советлар мамлакати халқлари қардошлигининг бу янги байрами ёпилишига бағишланган тантанали кеча бўлди.

Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Б. Овезов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов президиум столи ёнидан жой оладилар. Улар билан ёнма-ён Туркманистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари Б. Ф. Бурашников, М. Ғафуров, П. С. Долгов, А. Эшонқулиев, Ў. Оразмуҳамедов, В. Н. Риков, Туркманистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолигига кандидатлар Д. Қораев, М. К. Шабасанов, икки қардош республика адабиёти ва санъатининг атоқли арбоблари ўлтиришибди.

Туркманистон ССР Министрлар Советининг раиси М. Ғафуров тантанали кечани очади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов минбарга чиқади.

Ўртоқ Нишонов декадани жуда яхши ташкил этганликлари учун, Совет Ўзбекистонининг вакилларини ғоят самимий меҳмондўстлик билан кутиб олганликлари учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети номидан Туркманистон шаҳарлари, посёлкалари ва қишлоқларининг барча меҳнаткашларига, маҳаллий партия, совет, касаба союз, комсомол ва хўжалик ташкилотларининг раҳбарларига, Туркманистон Компартияси Марказий Комитети, Туркманистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советига чин кўнгилдан миннатдорчилик ва ташаккур изҳор қилади.

Туркманистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан, Ўзбекистоннинг 22 ижодий коллективи ва идеология ташкилотлари Фахрий ёрлиқлар билан мукофотланганлигини бугун эшитиб жуда хурсанд бўлдик. Бизнинг меҳнатимизга юксак баҳо берганликлари учун декаданинг барча қатнашчилари номидан, Ўзбекистон партия ташкилоти ва республиканинг барча меҳнаткашлари номидан Туркманистон компартияси Марказий Комитетига, Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Советига ташаккур изҳор қилади.

Р. Н. Нишонов нутқини тамомлаб, бундай дейди: биз учун жаҳондаги энг мунаввар, энг прогрессив кучларнинг олдинги сафларида бораётган ажойиб мамлакатимизда яшаш ва ижод қилишдан ҳам катта бахт йўқ. Коммунизм қуришдан иборат асл мақсадимизни кўзда тутиб, севикли социалистик Ватанимизга садоқат ва фидокорлик билан хизмат қилишдан ҳам юксак бурчимиз йўқ. Биз учун жонажон ленинчи партиямизнинг етакчилигида совет халқларининг қардошлик оиласида ана шу мақсад сари боришдан ҳам азизроқ ва фахрлироқ ҳеч нарса йўқ.

Р. Н. Нишонов СССР халқ рассоми Ўрол Тансиқбоев ишлаган «Зангори олис жойлар» суратини Ўзбекистон меҳнаткашлари номидан туркман халқига тақдим этади.

Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Б. Овезовга сўз берилади.

Туркманлар элида катта ёрқин байрам бўлиб ўтди, дейди у. Бу ерда қардош Ўзбекистон адабиёти ва санъатининг декадаси бўлди. Туркман адабиёти ва санъатининг Ўзбекистон республикасида яқинда бўлиб ўтган декадаси сингари бу декада ҳам халқларимиз дўстлиги, қардошлиги ва бирлигининг чинакам тантанасига айланиб, миллий маданиятларнинг бир-бирларини бойитишига хизмат қилди.

Б. Овезов декадада қатнашган ҳамма ижодий коллективларга Туркманистон Компартияси Марказий Комитети ва Туркманистон ҳукумати, республиканинг барча меҳнаткашлари номидан миннатдорчилик изҳор қилади.

Декада вақтида республикаларимизнинг халқлари катта қардошлик, дўстлик байрамида қатнашиб, айни вақтда бир-бирларидан кўп нарса ўргандилар ҳам десам хато қилмасам керак, деб давом қилди Б. Овезов. Саҳналаримизда ўзбек қардошларимизнинг кўпгина асарлари пайдо бўлажаги шубҳасиздир. Ўзбек дўстларимиз ҳам қарздор бўлиб қолмасалар керак. Туркман ва ўзбек ёзувчилари, композиторлари, рассомларининг кўпгина асарларига декада таассуротлари асос қилиб олинишига ишончимиз комил. Улар азм Амударёнинг иккала қирғоғида яшаётган коммунизм қурувчиларнинг маънавий бойлиги ва меҳнат қаҳрамонлигини куйлаяжаклар.

Бизнинг республикамизга тез-тез меҳмон бўлиб келиб туришингизни сўраймиз. Сизни ҳамиша қадрли меҳмонлардек қучоқ очиб қарши оламиз. Б. Овезов Туркманистон Компартияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советига йўллаган табрик телеграммасини ўқиб беради.

Б. Овезов залдагиларнинг давомли қарсаклари остида Ўзбекистон вакилларига туркман халқининг туҳфаси: туркман ва ўзбек халқларининг икки улуғ фарзанди—Маҳтумқули билан Алишер Навоийнинг портретлари ўйиб ишланган ва зарҳал ҳарфлар билан «Дўстлигимиз Ўзбекистон пўлатидек ва Туркманистон тоғларида қазилган гранитдек пишиқ бўлсин» деган сўзлар ёзилган машҳур қарлуқ тошини топширади.

Декада қатнашчиларини мукофотлаш тўғрисидаги фармон ўқиб берилади. Туркманистон ССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари С. Я. Лапин Фахрий ёрлиқларни топширади.

Ўзбекистон ССР маданият министри В. И. Зоҳидов мукофотланганлар номидан самимий ташаккур сўзларини айтади. У айтадики, бу мукофот ижодий коллективларгагина эмас, балки бутун ўзбек халқига ҳам берилган мукофот бўлиб, қардош халқларнинг бузилмас дўстлигини исбот қилади.

Декаданинг сўнгги кунида берилган катта концерт дўстликнинг ёрқин намунаси бўлди.

Байрамнинг сўнгги дақиқалари ғоят тантанали бўлди. Бепоён пахта даласи фонида «оқ олтин» чаноқлари очилиб кетади. Бу чаноқлардан чиққан «Баҳор» қизлари Туркманистонга машҳур «Пахта» рақсини бағишлайдилар. Пахта — ҳар иккала республиканинг бойлиги, уларнинг ифтиҳоридир. Бу манзара Туркманистон ва Ўзбекистон халқлари фикр ва меҳнатининг бирлигини жуда яхши ифода этди.

Г. ЛИПШИЦ, С. ФРОЛОВА.

(Ўзбекистон телеграф агентлигининг махсус мухбирлари).
Ашхобод шаҳри.

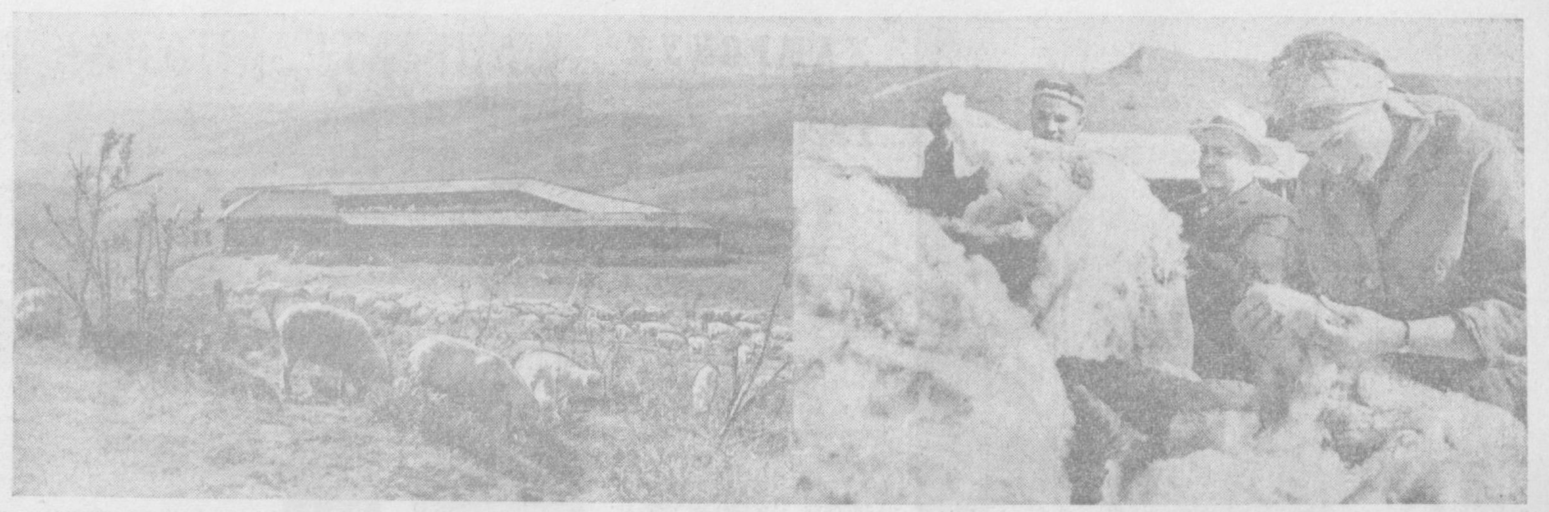

ЮҚОРИ ЧИРЧИҚ районидаги «Коммуна» колхозининг чорвадорлари йил сайин қувончли ютуқларни қўлгакиритиб келмоқдалар. Улар Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ярим асрлик тўйи нишонланадиган бу йил катта марраларни кўзлаб меҳнат қилмоқдалар. Юбилей шарафига бошланган умумхалқ мусобақасига қўшилиб, астойдил ишлаётган колхоз чорвадорлари ҳозирнинг ўзидаёқ бирмунча қувончли зафарлар қучишди. Хўжаликда қўзилатиш кампанияси муваффақиятли ўтди. Совлиқлардан планда белгиланганига нисбатан анча кўп соғлом қўзи олинди.

Ҳозирги пайтда азамат чорвадорлар жун қирқиш ишларини авж олдириб юборишган. Ҳар бир қўйдан ўрта ҳисобда уч килограммдан ортиқ аъло сифатли жун қирқиб олиняпти. Бу — социалистик мажбуриятда кўзда тутилганидан ҳам кўп демакдир. Жун қирқишда П. Аҳмедов, У. Ёқубов сингари илғор чорвадорлар кунлик топшириқни икки ҳиссага етказиб бажаришга муваффақ бўлишяпти. Уларнинг илғор иш услуби бошқа жун қирқувчиларга яхши намуна бўлмоқда.

Хўжаликда ҳозиргача 150 центнердан кўпроқ аъло сифатли жун тайёрланди. Давлатга жун сотиш бўйича олинган юксак социалистик мажбурият тез орада шараф билан бажарилади.

Суратларда (чапда): колхознинг қўй-қўзилари яйловда ўтлатиляпти. (Ўнгда) Ўзбекистон давлат наслчилик станциясининг старший зоотехниги Н. Кузьмина колхозда қирқиб олинаётган жуннинг сифатини текшириб кўрмоқда.

Қ. Розиқов фотолари. (ЎзТАГ фотохроникаси).

МАМЛАКАТЛАР ВА ҚИТЪАЛАРДА — МАЪЛУМОТЛАР, МАҚОЛАЛАР, ВОҚЕАЛАР

ГРЕЦИЯДАГИ ВОҚЕАЛАР

Кейинги вақтда Греция халқи бошига оғир кулфат тушди. Реакцион кучлар бу мамлакатда фашистик диктатура ўрнатдилар.

Маълумки, Греция Европанинг иқтисодий жиҳатдан энг кам ривожланган мамлакатларидан биридир. Унинг экономикасида қишлоқ хўжалиги асосий соҳа ҳисобланиб, унда аҳолининг 60 проценти шуғулланади. Мамлакат миллий даромадининг катта қисми ва экспортининг 80 процентини қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ташкил қилади. Лекин қишлоқ хўжалиги ҳам кам ривожланган, машиналардан кам фойдаланилади, ҳосил эса анча паст. Греция миллий даромадида саноатнинг салмоғи атиги 20 процентини ташкил этади. Ишчиларнинг 70 проценти ва ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг учдан икки қисми енгил саноат ҳиссасига тўғри келади. Жон бошига саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш жиҳатидан Греция Европада энг қуйи ўринни эгаллайди.

Грециянинг НАТО ҳарбий блокига кириши ва унда иштирок этиши унинг экономикасига, бутун мамлакат ҳаётига оғир таъсир кўрсатди. Грециянинг 1947 йилдан бери Америкадан олган «ёрдами» ҳозирги вақтда уч ярим миллиард долларни ташкил этади. Лекин бу «ёрдам»нинг қанақалиги қуйидаги рақамлардан маълум: ўтган йили АҚШ Грецияга иқтисодий мақсадлар учун 6,8 миллион доллар ажратган бўлса, ҳарбий мақсадлар учун 78,6 миллион доллар ажратган.

Ана шундай «ёрдам» оқибатида Греция четдан жуда катта қарздор бўлиб қолди. Ғарб мамлакатларининг «Дженерал моторс» ва «Каперс» (АҚШ), «Мерседес-Бенц» ва «Сименс» (Ғарбий Германия), «Першинг» (Франция) ва бошқа монополиялари Греция тупроғида маҳкам ўрнашиб олдилар.

Шу туфайли мамлакатдаги меҳнаткашларнинг асосий кўпчилиги оғир шароитда кун кўраяпти. Ўн минглаб грек меҳнаткашлари чет элларга иш ахтариб кетишга мажбур бўлаяптилар.

Америка империалистлари Греция экономикасининг ана шундай қолоқлигини сақлаб қолишга ҳаракат қилиб, бу ерда саноатнинг ўсишига тўсқинлик қилиб келганлар. Шундай қилиб, Греция иқтисодий ва сиёсий жиҳатдан мустақиллик борасида қарам мамлакатга айланди.

1965 йил 15 июлда Грецияда сарой ўзгариши рўй берди. Мамлакатнинг прогрессив кучлари коммунистлар бошчилигида бу тўнтаришга қарши, конституцияни ҳимоя қилиб, фавқулодда қонунлар ҳамда Компартияни тақиқловчи қонунларнинг бекор қилинишини талаб қилиб чиқдилар. Мамлакат меҳнаткашлари ҳам реакция кучларига қарши курашни авж олдирдилар. Фақат ўтган йилдагина 1 миллион 600 минг грек меҳнаткашлари забастовкаларда иштирок этишди.

Ана шу курашга жавобан ҳукумат король Константин розилиги билан парламентни тарқатиб юборди ва янги сайловлар белгилади. Ўнг буржуа партияси — Миллий радикал иттифоқ (ЭРЭ) бошқараётган ҳукуматнинг конституцияга қарши қаратилган бу ҳаракати ички реакциянинг ва унга хомийлик қилаётган Америка империалистларининг Грециянинг ички ва ташқи сиёсатини ўзгартиришга йўл қўймаслик мақсадида қилинганлигидан далолат берарди.

ХАЛҚАРО ТЕМАДА

Шундай шароитда реакция сайловларда демократик кучлардан ғолиб келишга муваффақ бўлди. Шу йил 21 апрель куни мамлакатда ҳарбий тўнтариш амалга оширилди. Афина радиоси дарҳол мамлакатда қамал ҳолати эълон қилинганлиги ҳақида хабар қилди. Ҳарбий бошқарма қатор буйруқлар чиқарди. Бу буйруқларда кишиларни ҳеч қандай процедураларсиз қамаш уларни жиноят вақтида қўлга тушган-тушмаганидан қатъий назар дарҳол қамоққа олиш, уларни номълум вақтгача қамоқда сақлаш, сиёсий ҳаракатлари учун қамоққа ташланган кишиларни гарантия остида бўшатишни ман этиш кўзда тутилади. Ҳар қандай шахс унинг хизмат лавозимидан қатъий назар ҳарбий трибунал томонидан жавобгарликка тортилиши мумкин. Шунингдек, мамлакатда мажлислар ўтказиш, касаба союз мақсадларида жамиятлар тузиш, забастовкалар ўтказиш ман қилинди. Хусусий уйларда, давлат ва сиёсий муассасаларда ҳеч бир чекланишсиз ҳар қандай вақтда тинтувлар ўтказишга рухсат берилди. Матбуот, радио ва телевидениенинг ҳар қандай хабарлари ва маълумотларини цензура рухсатисиз эълон қилиш таъқиқланди.

«НЬЮ-Йорк таймс» газетаси мухбирининг ёзишича, ҳарбий хунта оппозицияга зарба берди. Коммунистлар ва Бирлашган демократик сўллар партияси аъзолари айниқса катта зарбага учрадилар. Ўн мингга яқин киши дастлабки кунлардаёқ қамоққа ташланди.

Греция Компартиясининг вакиллари, Америка империалистлари билан иттифоқчи бўлган ўта ўнг кучлар томонидан амалга оширилган тўнтаришнинг мақсади халқ эркинлигини бўғиш, Кипр проблемасини ҳал қилишни НАТО режаларига бўйсундириш, Грецияни Вьетнамдаги ифлос урушга жалб қилишдир, деб баёнот бердилар.

Шундай қилиб, мамлакатда фашистик диктатура ўрнатилди. Бу ишда Америка разведкасининг қўли борлиги маълум бўлиб қолди. АҚШ разведкаси бундан аввал ҳам Гватемала, Эрон, Доминикан республикаси, Конго (Киншаса), Бразилия ва бошқа мамлакатларда ҳам шундай реакцион тўнтаришларни «демократия» никоби остида ташкил қилган эди.

Лекин грек халқи реакцион кучларга қарши дадил курашмоқда. Жаҳондаги барча эрксевар халқлар улар томонида. Европа мамлакатларида ва бошқа қитъаларда Грецияда реакциянинг авж олишига қарши норозилик ҳаракати кенгайиб бораяпти.

Европа коммунистик ва ишчи партияларининг Карлови Вари шаҳрида яқинда бўлиб ўтган Конференциясининг қатнашчилари Грециядаги ҳарбий тўнтаришни қатъий қораладилар. Шу муносабат билан эълон қилган ўз баёнотларида грек халқининг озодлик ва демократия учун мардонавор курашини қўллаб-қувватлашларини изҳор қилдилар.

Совет халқи ва бошқа социалистик мамлакатлар халқларининг Грециядаги фашистик тўнтаришга қарши норозилик овози баланд янграмоқда. Улар грек ватанпарварларининг ҳақ ишини қўллаб-қувватламоқдалар!

Е. БЛОК.

ВЬЕТНАМ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ. Ланг Сон вилоятидаги Бинь Жна ўрмон хўжалигининг ёғоч оқизувчилари ўтган йил планини 120 процент қилиб бажардилар. Вьетнам Демократик Республикасининг президенти Хо Ши Мин туғилган кун (19 май) шарафига улар зиммаларига оширилган мажбурият олиб ишламоқдалар. Суратда: харилар боғланмоқда.

ВИА —ТАСС фотоси.

МУНОСАБАТЛАРНИ НОРМАЛЛАШТИРИШ ЙЎЛИДА

БЕРЛИН. Германия Демократик Республикаси Министрлар Советининг раиси В. Штоф Германия Федератив Республикаси канцлери Кизингерга мактуб йўллади.

Мактубда Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Германия Демократик Республикаси Давлат Кенгашининг раиси В. Ульбрихт томонидан ўз вақтида қилинган баёнотга мувофиқ ҳар иккала герман давлати ўртасидаги муносабатларни нормаллаштириш хусусида музокаралар олиб бориш таклиф қилинади. (ТАСС).

МАҚСАД — ИШСИЗЛИКНИ ТУГАТИШ

ЖАЗОИР, (ТАСС). Жазоир ҳукумати шу йил июль ойида ишчи кучини ёппасига қайта ҳисобга олишга киришишни мўлжаллаб қўйди. Бу мураккаб ишни ўтказишда тажриба тариқасида бунинг учун Жазоирнинг Аннабер, Медеа ва Оран деган уч департаментидаги қишлоқ хўжалик ишчилари қайта ҳисобга олинади. Қайта ҳисобга олишни ўтказувчи 50 вакил 15 майда бу ишга киришади. Улар Бугардаги (Жазоир шаҳрининг жанубида) бўлган профессионал таълим мактабида ўқиб махсус тайёргарлик кўрган кишилардир.

Бутун мамлакат миқёсида ишчи кучини аниқ ҳисобга олиш мамлакатда ҳали ҳам анчагина кўп бўлган ишсизликни тугатиш йўлидаги чоралардан биридир. Тўла бўлмаган маълумотларга қараганда Жазоирда 650 мингга яқин ишсиз бор. Булар меҳнатга яроқли аҳолининг 12,5 процентини ташкил қилади.

ЯНА МУНОФИҚЛИК

НЬЮ-ЙОРК, 12 май. (ТАСС). АҚШнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги доимий вакили А. Голдберг БМТ Бош секретари У Таннинг Вьетнамдаги урушни янада авж олдириш оқибатларига берган баҳосидан норози эканлигини айтди. У Тан мухбирлар билан қилинганионушта вақтида Вьетнамдаги урушнинг авж олдирилиши учинчи жаҳон урушининг бошланиб кетиш хавфини туғдиради, деб таъкидлаб, ВДР территориясини бомбардимон қилишни дарҳол тўхтатишга даъват қилган эди.

Голдберг «АҚШнинг Вьетнамда тинчликка интилаётганлиги» тўғрисида сийқаси чиққан гапларни мунофиқона такрорлаб, Америка агрессияси учун жавобгарликни яна ВДР бўйнига тўнкашга уриниб кўрди.

МУСТАМЛАКАЧИЛИКНИНГ ЕМИРИЛИШИ

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ ЭЛЛИК ЙИЛЛИГИГА

Катта ва кичик халқлар суверен ҳуқуқларининг мустаҳкам ва дахлсиз бўлиши ҳамиша давлатимиз ташқи сиёсатининг негизи бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. В. И. Ленин сўлларнинг революцияни экспорт қилиш ҳақидаги ҳар қандай авантюристик концепциясини қатъиян рад этди. Ленин 1918 йилда бундай деган эди: «Албатта, ўзга мамлакатда революцияни заказ билан, битимга келиш йўли билан қилиш мумкин деб ўйлайдиган одамлар бор. Бундай одамлар ё ақлсиз одамлар, ёки иғвогарлардир» (Асарлар, 27 том, 4-нашри, 510-бет). Шу билан бирга, Ленин социал революция ҳар бир мамлакат ички тараққиётининг натижаси бўлиб, миллионларча меҳнаткашлар эскича яшаш энди мумкин эмас, деган хулосага келган тақдирдагина революция бошланади, деб таъкидлади.

Социализм давлати ўзининг бунёдкорлик ишлари намунаси билан, ўзининг буюк революцион тажрибаси билан мазлум мамлакатларнинг меҳнаткашларига катта таъсир кўрсатмоқда. Ленин революциямизнинг ҳамма асосий хусусиятлари ва кўпгина бошқа хусусиятлари революциянинг барча мамлакатларга таъсир кўрсатиш маъносида халқаро аҳамиятга эгадир, деди.

Эксплуататорлар ҳокимиятини ағдариб ташлаб, халқ ҳокимиятини ўрнатиш, ишчилар синфи, деҳқонлар ва революцион интеллигенциянинг мустаҳкам иттифоқига эришиш, миллий зулмнинг ҳар қандай формаларини тугатиш туб социал-иқтисодий ва маданий ислоҳотларни тезроқ амалга ошириш, мамлакатни индустрлаштириш, халқ хўжалигини план асосида олиб бориш зарурияти ва ҳоказолар ана шундай муштарак қонуниятлардандир. Советлар мамлакатининг тажрибаси буни яққол кўрсатиб берди.

Октябрь революциясидан кейинги дастлабки йилларда Советлар мамлакатининг моддий аҳволи оғир бўлишига қарамай, мамлакатимиз қўшни мамлакатлар халқларининг миллий-озодлик ҳаракатига жуда катта моддий ёрдам кўрсатди.

Совет давлати 1920—1922 йиллардагина империализмга қарши курашган Туркияга олтин ҳисобида 10 миллион сўм, 200 килограммдан ортиқ қуйма олтин, кўп миқдорда қурол-яроғ ва ҳарбий анжомлар берди. Советлар мамлакатининг ёрдами турк халқининг инглиз-грек интервентлари устидан ғалаба қозонишида бебаҳо катта роль ўйнади.

1919 йилда Совет давлати билан тенг асосларда тузилган шартномага мувофиқ, Эрон олтин ҳисобида 600 миллион сўмлик мол-мулк олди. Бу ёрдам империалистик давлатларнинг мустамлака экспанциясига қарши курашда Эрон давлатининг халқаро майдондаги аҳволини анча мустаҳкамлади.

Совет Россиясининг ҳарбий-сиёсий ёрдами Монголияда халқ революциясиинг ғалаба қилишида, Афғонистоннинг империалистик Англия агрессиясига қарши курашида катта роль ўйнади.

Улуғ Октябрь мамлакати 30-йилларда Японияниг ҳарбий интервенциясига қарши курашда Хитой халқига жуда катта ёрдам берди. Совет Иттифоқи Хитойга кўп миқдорда қурол-яроғ ва ҳарбий анжомлар юборди, камчил товарлар сотиб олиш учун енгил шартлар билан қарз берди. Совет ҳарбий маслаҳатчилари, шунингдек кўнгиллилар — учувчилар ва танкчилар Хитойга бордилар.

Иккинчи жаҳон урушидан кейин мазлум халқларнинг миллий озодлик курашида Улуғ Октябрь мамлакатининг роли янада ошди. Жаҳон реакциясининг етакчи отрядларидан бўлмиш немис фашизми ва япон милитаризмининг тор-мор қилиниши бутун дунё миқёсида империализмни заифлаштириб қўйди, халқларнинг мустамлакачиликка қарши курашининг ҳамма жойда тантана қилиши учун, қарийб 70 та суверен давлатнинг вужудга келиши учун шарт-шароит яратди.

Урушдан кейинги йилларда империалистлар курашаётган халқларга қарши кенг миқёсда ҳужумга ўтиш мустамлакаларда маҳрум бўлиб қолган мавқеларини қўлга олиш учун бир неча бор уриниб кўрдилар. Лекин улуғ Октябрь натижасида вужудга келган қудратли Совет давлати ҳар сафар уларнинг йўлини тўсган даҳшатли ғов бўлди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев бундай деган эди. «Кейинги бир неча ўн йил ичида ўз озодлиги ва мустақиллиги учун курашаётган халқлар ёрдам ва мадад сўраб бир неча бор Москвага, Ленин партиясига мурожаат қилдилар. Биз чин кўнгилдан шуни айта оламизки, Москва бундай ёрдам кўрсатишдан ҳеч қачон воз кечмади».

Советлар мамлакатининг Осиё ва Африкадаги ривожланиб бораётган мамлакатлар билан иқтисодий муносабатлари ҳам Ленин васиятларига садоқат руҳи билан суғорилган. Советлар мамлакатининг ёрдами билан бу мамлакатларда 600 дан ортиқ саноат корхонаси қурилди ёки қурилмоқда. Советлар мамлакати кўрсатаётган ёрдамнинг энг муҳим хусусияти шундаки, бу ёрдам ёш давлатлар экономикасининг асосий тармоқларини ривожлантиришга, уларнинг иқтисодий жиҳатдан мустақил бўлишларини таъминлашга, халқ оммасининг турмушини яхшилашга қаратилган. Совет Иттифоқи бу билан миллий озодлик революцияси ишига бебаҳо ҳисса қўшмоқда. Эндиликда экономика масалалари бу революциянинг диққат марказида турибди.

В. И. Ленин Улуғ Октябрь ғалабасидан кейин империализмга қарши курашда социализмнинг етакчилик ролини кўрсатиб, қуйидагиларни таъкидлади: «Шарқ халқларининг бу революцион ҳаракати бизнинг Совет республикамиз томонидан халқаро империализмга қарши олиб борилаётган революцион кураш билан бевосита боғланган ҳолдагина ҳозир муваффақиятли ривожланиши ва ҳал бўлиши мумкин» (Асарлар, 30-том, 150-бет). Октябрь мамлакати босиб ўтган ярим асрлик йўл Лениннинг бу башорати ғоят тўғри эканлигини тасдиқлади. Шу билан бирга бу башорат ҳозирги кунда социалистик ҳамдўстлик ва халқларнинг миллий озодлик ҳаракатида қўпорувчилик ишларини ва Советларга қарши ҳуружни авж олдириб юборган Мао Цзэ-дун бошлиқ бузғунчи группани қаттиқ қоралайди. Мао Цзэ-дун группасининг миллий озодлик ҳаракати проблемалари юзасидан тутган ҳозирги йўли аслида Улуғ Октябрнинг революцион тажрибасини ревизия қилишдан иборат. Мао Цзэ-дун группаси озодлик революциясининг янги социал-иқтисодий босқичи бошланганлигини инкор қилиб, нокапиталистик тараққиёт йўли концепциясини «бемаънилик» деб атаб, ёш мамлакатларда исёнчи унсурларни иғвогарлик билан ишга солиб, умуммиллий революцияларнинг социал революцияларга ўсиб ўтишидан иборат объектив тенденцияга хилоф иш кўрмоқда.

Аммо империализм ва мустамлакачилик дунёсининг чирик пойдеворини муқаррар яксон қилаётган тарихий ҳаракатни ҳеч ким орқага буриб юбора олмайди. Совет кишилари Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги юбилейига тайёргарлик кўрганлари ҳолда, мазлум халқларнинг миллий озодлик ҳаракати билан жанговар антиимпериалистик иттифоқни мустаҳкамлашга қатъий бел боғлагандирлар.

Вл. ФЕДОРОВ.
(ТАСС-ЎзТАГ).

ҲАМРОҚУЛ ТУРСУНҚУЛОВ МУЗЕЙИ

Янгийўл районидаги Ҳ. Турсунқулов номли колхозда Ҳамроқул Турсунқулов музейи ташкил этилмоқда. Бу музейга қўйиладиган материаллар ва шахсий буюмлар колхоз тузумининг кўзга кўринган ташкилотчиси, уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳамроқул Турсунқуловнинг ҳаёти ва фаолиятини ёрқин ифода этади. Чапдаги суратда музейнинг залларидан бири тасвирланган. Олд томонда Ҳ. Турсунқуловнинг шахсий буюмларини кўриб турибсиз. Ўнгдаги суратда: музейнинг залларидан бири.

М. Лорнонов фотоси.
(ЎзТАГ фотохроникаси).

ОЛИМЛАР ВА СПОРТЧИЛАР ҲИММАТИ

Институтимиз коллективи ҳамма қатори Улуғ Октябрнинг 50 йиллик тўйи муборакбод этиладиган тарихий айёмни муносиб кутиб олишга тараддуд кўряпти. Кейинги кезларда коллективимиз ўқиш, спорт ва илмий-тадқиқот ишларини олиб боришда бир қатор ажойиб ютуқларни қўлга киритди. Олимларимиздан профессор А. И. Яроцкийнинг «Спорт формаси одам ҳаракат активлигининг олий кўриниши сифатида», доцент Р. И. Исмоиловнинг «Ўзбекистонда физкультура ҳаракатини ривожлантиришда Ўзбекистон Компартиясининг роли» деган темалардаги монографиялари спорт назарияси ва тарихи учун муҳим ўрин тутади. Авторлар бу асарларини Октябрь юбилейига совға қилишмоқчи.

Шу кунларда институтимизнинг бир группа ўқитувчилари — медицина фанлари кандидати А. Рихсиева, педагогика фанлари кандидатлари В. Бакунас, К. Бакуниене ва бошқалар байрамга тайёргарлик кўришяпти. Гимнастика кафедрасининг мудири, акробатика бўйича бир неча марта мамлакат чемпиони бўлган М Тожиев яқинда Ленинграддан фан кандидати бўлиб қайтди. Унинг «Акробатика машқларининг техника ва методикасини ўрганиш» темасидаги иши юқори баҳоланди.

Кейинги кезларда институтимиз 20 спорт мастери, 14 мастерликка кандидат, 83 та биринчи разрядли спортчилар етиштирди. Студентларнинг Бутуниттифоқ V—спорт ўйинларида институтимизнинг кўпгина талабалари «Буревестник» командаси составида республикамиз спорт шарафини ҳимоя қилди. Э. Каримов, Н. Махорат, И. Лимакина, Н. Прокофьевалар олтин медаллар билан тақдирланишди.

В. Безверхов, Н. Прокофьева, О. Левононколар Токиода бўладиган халқаро универсиадага қатнашувчи СССР терма командасига кандидат бўлиб қабул қилинишди.

Байрамни муносиб нишонлаш ниятида бўлган институтимиз Иттифоқдаги физкультура институтлари спартакиадасига катта тайёргарлик кўряпти. «Пахтакор» стадионида бўлиб ўтган III—спорт ўйинлари бу спартакиада олдидан сўнгги репетиция бўлди.

Ўқитувчиларимиз ва студентларимиз жамоат ишларида ҳам актив қатнашишяпти. Октябрь районидаги «Илғор» ва «Литвинов» маҳаллаларида атеистик университетлар ишлаб турибди. Университетга тарих фанлари кандидати И. Мавлоний раҳбарлик қилаяпти. М. Биккинов, У. Бозоров ва М. Эшматовалар машғулотларни ўтказишда яқиндан кўмак беришяпти.

Институт коллективи Улуғ Октябрнинг 50 йиллигига тайёргарлик соҳасида олиб бораётган ишларининг кўлами катта. Биз республикамизнинг тарихий жойлари билан танишиш, олий ўқув юртимизнинг ташкил топганидан буён ўтган ўн икки йил ичида ва Ватанимизнинг 50 йил мобайнида қўлга киритган ютуқларини акс эттирадиган виставка ташкил этиш, халқаро дўстлик ва пролетар интернационализмига бағишланган кечалар ўтказиш ниятидамиз.

З. ТУХТАМУРОДОВ,
Ўзбекистон Давлат физкультура институтининг доценти.

БАЙРОҚДОР ТРЕСТ

Пойтахтимиздаги ресторанлар тресги ходимлари меҳнаткашларга хизмат кўрсатишни мутгасил яхшиламоқдалар, хўрандаларга лаззатли таомлар тайёрлаб бериб, уларнинг кўнглини хушнуд қиляптилар. Қўлигул пазандалар ошхона ва ресторанларда фақат аъло сифатли таомлар тайёрлашга астойдил интилаётирлар.

Шунинг учун ҳам топшириқларни доим ортиғи билан адо этмоқдалар. Улар биринчи квартал планини анча ошириб бажаришди. Арзонлаштирилган овқатларни сотиш плани 118 процент бажарилди. Пландагидан ташқари 30 минг сўмликдан ортиқ хизмат кўрсатилди. Шу кварталда яхши кўрсаткичларга эришган трестга Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳамда касаба союзлари республика Советининг кўчма Қизил байроғи ва биринчи даражали пул мукофоти берилди.

Бу катта мукофот трест коллективини меҳнатда янги ютуқларга руҳлантириб юборди. Қўли ширин пазандалар аҳолига мазали ва тотли таомлар тайёрлаш, хўрандалар талабини тўла қондириш борасида бундан буён ҳам ҳормай-толмай меҳнат қиладилар.

ШТАТСИЗ МУХБИРЛАРИМИЗ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

БЕКОБОДДА ЕР ОСТИ ЙЎЛИ

Илгарилари цемент комбинати шаҳарчасига бориш учун темир йўлни кесиб ўтишга тўғри келарди. Бу ҳаёт учун хавфли эди. Ана шу жойда ер ости йўли қурилди 80 метрли тоннель жуда қисқа муддатда қуриб ишга туширилди.

Цементчилар шаҳарчаси аҳли яқиндан бошлаб юрабошлаган янги автобус хизматидан ҳам мамнун. Автобус шаҳарчани Ўзбекистон металлургия заводи билан боғлаяпти.

Б. САФАРОВ.

МЕТАЛЛ БУЮМЛАР УСТАХОНАСИ

Пойтахтимиздаги Фурқат кўчасида металл буюмларини ремонт қилиб берадиган устахона очилди. Бу ерда темир ва тунукадан ишланган уй жиҳозлари ремонт қилинади, уларга турли гул солиб, бўяб ҳам берилади.

Устахона ёнида эса янги очилган модалар ательеси пункти аҳолидан буюртмалар қабул қилабошлади.

М. АФЗАЛОВ.

ЖАМОАТЧИЛИК АСОСИДА

Улуғ Ватан уруши йилларида Чирчиқнинг ўн мингдан ортиқ ўғли немис-фашистларига қарши қаҳрамонларча курашди. Уларнинг айримлари уйига қайтмади.

Шаҳар меҳнаткашлари ҳалок бўлганлар хотирасини абадийлаштириш ниятида жамоатчилик асосида маблағ тўплаб, ёдгорлик ўрнатишга қарор қилишди. Энг яхши ёдгорлик лойиҳаси учун конкурс эълон қилинди. Ҳозирнинг ўзидаёқ ўнбитта лойиҳа конкурсга тақдим этилди. Уларнинг ҳаммаси кимёгарлар Маданият саройида умумхалқ муҳокамасига қўйилди.

Давлат банкининг шаҳар бўлинмасида алоҳида счет ҳам очилди. Бу счетга заводлардан, корхона, муассаса ва кишилардан маблағлар тушмоқда. Ёдгорлик юбилей байрамида очилади.

А. ЦАРЬКОВ.

ЛЕКТОРЛАР МАҲОРАТИ МАКТАБИ

Чирчиқ шаҳар партия комитети, шаҳар «Билим» жамияти билан ҳамкорликда ёш лекторлар учун лекторлик маҳорати мактабини очди. Бунда шу соҳада кўп тажриба орттирган кекса тарғиботчилар бир неча лекциялар ўқишади. «Нутқ маданияти» ҳақида ўтказилган дастлабки машғулот ёш лекторларда яхши таассурот қолдирди. Завод, фабрика, қурилиш ва бошқа соҳаларда ишлаётган ва лекторлик маҳоратини эгаллаган 40 киши уч ой таълим олади.

Т. СИХАРУЛИДЗЕ.

МИЛЛИЙ ТАОМЛАР ОШХОНАСИ

Чилонзорнинг бешинчи кварталидаги 16-миллий ошхона хизматидан хўрандалар мамнун. Бу ерда қўли гул ошпазлар ишлашади. Улар тайёрлаган палов, лағмон, қовурма шўрва, мастава, манти, кабоб, чучвара ва бошқа таомларни иштаҳа билан ейсиз.

— Хўрандалар мамнун бўлишса, раҳмат дейишса биз учун шунинг ўзи катта мукофот, — дейди ошхона директори Ю. Мусажонов, — бир келган киши яна келгапим шу бўлсин деб, ранжиб кетганидан ёмон нарса йўқ.

М. АФЗАЛОВ.

СУД ЗАЛИДАН

ИЧКИЛИКНИНГ КАСОФАТИ

103-автобаза клуби одамлар билан лиқ тўла. Улар орасида йўл эксплуатацияси тресги ихтисослашган механизация бошқармаси шофёрлари, ишчи ва хизматчилари, инженер-техник ходимлари ҳам бор. Клуб саҳнасида суд ҳайати ўтирибди. Залнинг олдинги қаторида бир йигит тик туриб, суд раиси ўртоқ Маҳкам Амиржоновнинг саволларига жавоб бермоқда. Йиғилганлар суд мажлиси боришини диққат билан кузатиб ўтиришибди. Залдаги одамлар бу йигитнинг ҳолига гоҳ ачинишар, гоҳ унинг содир қилган жиноятидан ғазабланишарди.

Хўш, бу йигит ким ўзи, у қандай жиноят қилган экан?

Леонид Петрович Рижов илғор шофёрлардан бири эди, коллектив ўртасида ўзининг хулқ-одоби, меҳнатсеварлиги билан ҳурматга сазовор эди. У, ўз оиласига ҳам меҳрибон ва ғамхўр эди. Нима бўлади-ю, кутилмаганда спиртли ичимлик ичишга ружу қўяди. Олдинлари ишдан сўнг, кейинчалик эса, ишга ҳам ичиб келадиган, ҳатто маст ҳолда рулга ўтиришга журъат этадиган бўлади. Леонид Петровичнинг шундай ҳолга тушиб қолганига кишилар ачинишарди-ю, аммо...

ГАЗ ЕЭ — 14 — 03 номерли автомашина Богдан Хмельницкий кўчаси бўйлаб рулда чайқалиб ўтирган Л. П. Рижов билан ҳамоҳанг лапанглаб борарди. У Шота Руставели кўчасига чиққанда газ беради. Машинанинг тезлигини ошириб, кўча қоидасини бузади. Рижов милиционерларнинг огоҳлантиришига қарамай шу тезлик билан Месткомовская кўчасига келганда довдираб қолиб, машинанинг ўнг қанотини столбага уради. Сўнг саросимага тушиб рулни бор кучи билан ўнгга буради. Машина тротуарда бамайлихотир кетаётган 57 ёшли Ефимовни босиб ўтади...

Леонид Петрович Рижов айни кучқувватга тўлган навқирон 33 ёшида ичкиликнинг касофатига учради. У содир қилган оғир жиноят одамларни ғазаблантиради. Яқинда Фрунзе район халқ судининг сайёр ҳайати Рижовни тўққиз йил қамоқ жазосига ҳукм қилди. Бу ҳукм бошқа автомашина ҳайдовчиларига ҳам катта сабоқ.

М. ИБРОҲИМОВ.

„КЎЧАЛАР, КЎЧАЛАР...“

Мана шу ашуланинг куйлари сира қулоғимдан кетмади. Нима учундир кўча кезгим келди. Хиргойи қилиб, ўзимизнинг катта кўчага чиқдим. Қаранг, иш билан бўлиб шу вақтгача сезмаган эканман; бизнинг кўча Алишер Навоий эмас, «Наваи» экан. 7-трамвайда кетаяпман: «Уйгура» ёзувига кўзим тушди. Билмаганлар билиб олсин, Ўзбекистон халқ артисти марҳум Маннон Уйғур номидаги кўчанинг ёзуви ана шунақа. Бекатдан бекатга тўхтаб университет шаҳарчаси томон илгарилаймиз, кенг кўчанинг ўртасида трамвай, ўнг томонга қарасангиз «Университетская кўча», сўл томонга қарасангиз «Вистовочная кўча» деган ёзувларга кўзингиз тушади. Бу қанақаси?! Битта кўчанинг бирданига иккита номи ҳам бўладими, дерсиз. Бўларкан-да!

Тошкентдек марказий азм, бутун дунёдан келадиган меҳмонларнинг қўнадиган манзилгоҳи, қолаверса, илму-маърифатнинг сертафт ўчоғи, «Шарқдаги машъал» деб улуғланган мана шу шаҳримиздаги кўчалар кўп ҳолларда бедид, тутуруқсиз, эски номлар билан аталган. Дарвоқе газета ва журналлар бу масалани неча бор кўтарганлиги ҳам эсимга тушди, лекин аҳвол «бояги, боягича» қолиб келмоқда.

Бу ҳақда яна бир бор газетага ёзсакмикин-а? Бунга кўпроқ далил керак!!

— Такси! О, такси тўхтатинг! Тошкентнинг ҳамма кўчасига олиб борасиз, мени.

— Ростдан айтаяпсизми? Қаёқдан келгансиз ўзингиз? — дарчани очатуриб ҳайрон бўлиб деди шофер, — Тошкентда 3600-та кўча бор, боринг олтиюзтаси бузилган бўлсин дейлик, уч мингтасига бир соатдан боргангизда ҳам 125 сутка керак бўлади. Ўйлаб гапиряпсизми, ўзингиз, 4 ой-ю, 5 кун таксида юрмоқчимисиз?!

— Бир соатдан эмас ҳар кўчада фақат 2 минутдан бўламиз — дедим мен.

Таксичи елкасини қисиб, газни босди. Шаҳарнинг Ғарбий чегарасидан Шарққа қараб юрдик, сўнг Шимолга, Жанубга.. Таксичи ҳам шинавандагина йигит экан хиргойимга қўшилди. «Кўчалар, кўчалар, ойдин кўчалар...»

Ойдин кўча, қоронғу кўча, катта кўча, кичик кўча, кўчалар... кўчалар... Лекин жин кўчаларга машина кирмас экан, уларга пиёда кириб чиқдим.

Ён дафтарим тўлиб бораяпти, кўчаларнинг номларини ёзиб юрибманда! Таксичи ҳайрон. Бунақа дафтарнинг бир саҳифасига тутуруқсиз номли кўчалар ёзилди. Мана ўшалар: «Кишечная», «Червячная», «Глухой», «Шумная», «Зольная», «Колючная».

Яна бир саҳифасига кўчаларимизнинг тушуниб бўлмайдиган мазмунсиз номлари ёзилди: «Затлик», «Караки», «Ингичка-Курук», «Мазурук», «Бахбуди», «Шадовий», «Тайпа», «Чувалочи», «Куляш», «Саргузашта», «Таракий», «Оретта», «Качуриннера», «Чаувли», «Тролейная» ва ҳоказо ва шу кабилар.

Навбатдаги саҳифаларга ном қўювчи ташкилотлар тузукроқ сўз топа олмай қолганларида «бор-э» деб атаб юборишган кўчаларнинг номлари: «Широкая», «Узкая», «Высокая», «Короткая», «Водопроводная», «Банная», «Сода», «Сберкасса», «Металл» кабилар ёзилган.

ШАҲАР ТЕМАСИДА

Биласизми, Тошкентимизда ҳозир чор ҳукумати давридаги князь Голицин номида ҳам кўча бор экан. Аммо, Тошкентда туғилиб ўсган ўзбек адабиётининг демократ шоирларидан бири Тошкантий (Шоший) номида бирон кичикроқ жинкўча ҳам йўқ.

Тўртинчи дафтар улуғ одамларнинг номлари ва умуман атоқли отлар бузиб ёзилганлигини кўрсатувчи мисоллар билан тўлди. Масалан: «Фирдауси» — Фирдавсий кўчасининг номи шунақа. «Мукими» — М. А. Муқимий номли кўча. «Оваз Отар Оглы» — Аваз Ўтар ўғли номли кўча, «А Кадры» — Абдулла Қодирий кўчаси.

«Тўлқин» кўчасида, шу маҳаллалик бир кишидан:

— Амаки, кўчанинг номи ёзилган тунукаси кўринмайдими? — деб сўрасам:

— «Тулкин» деб ёзиб, михлаб кетишган эди, ёш-ялангнинг ғашига тегди шекилли суғуриб ташлашган бўлса керак, — жавоб қилди у.

Ростда! агар Бешёғоч, «Беш Агач», Қошиқчи — «Кашикчи», Оқсой — «Аксай», «Ўқчи» — «Укчи», Халқ обод — «Халкабад». Қози Ровот — «Казырабад», «Мавзуъ — Мавзук», «Қирқ олча» — «Кырк—Алча» тарзида бузиб, саводсизларча бемаъни қилиб ёзилса ва ҳар муюлишга қоқиб ташланган бўлса — ҳамманинг ҳам ғаши келади-да.

Бас. Кўчаларимизга бериладиган номларга эътибор кучайтирилиши керак экан. Ахир ном ҳам ҳусн белгисику! Чиройли ном кишига эстетик завқ беради. Бугина эмас, кўчаларимизга қўйилажак номлар қаҳрамонлик биродарлик, дўстлик, тинчлик, бахт-саодат, меҳнат, озодлик, тенглик, мардлик, фаровонликни акс эттириб турса қандай яхши!

Тошкентда, Ўзбекистонда, Ўрта Осиёда кўпдан кўп улуғ одамлар, адиблар, шоирлар, олимлар, файласуф-мутафаккирлар, баҳодир-қаҳрамонлар, саркардалар, давлат ва жамоат арбоблари, халқпарвар-демократ инсонлар ўтган. Бундай зотларнинг номи билан атала-диган кўчалар кам.

Мисол учун Форобий, Ал Хоразмий, Маҳмуд Қашқарий, Муҳаммад Солиҳ, Мажлисий, Бобораҳим Машраб, Мунис Хоразмий, Маҳзуна каби юзлаб улуғ зотларнинг номларини абадийлаштирадиган, республикамизда Совет ҳокимиятининг ғалабаси учун жон фидо қилган коммунист ва комсомоллар номларини доим кишиларнинг ёдига тушириб турадиган номли кўчаларни топа олмайсиз.

Тўрт дафтар далилни қисқартириб тартибга солиб газетга ёзсам ва мақола охирида «Кишечная» «Червячная», «Колючая», «Угольная», «Паровозная», «Шумная» каби япасқи, салбий тушунчалар билан аталган кўчалар бузилиб янгидан қурилгандан сўнг улуғ одамлар исми ва ижобий номлар билан аталсин деган таклиф киритсам Тошкент шаҳар Совети ижроия Комитети ҳузуридаги жойларни номлаш комиссияси аъзолари уни ҳисобга олишар деган умиддаман.

К. МАҲМУДОВ.

ФАН ОЛАМИДА

БАҲАЙБАТ РАДИОТЕЛЕСКОП

Украина ССР Фанлар академияси Харьков радиофизика ва электроника институтининг радиоастрономия обсерваториясида мамлакатда энг йирик УТР —2 радиотелескопи қурилиши тугалланди. Бу радиотелескоп ёрдамида олимлар фан учун муҳим аҳамиятга эга бўлган космик кузатишлар олиб борадилар. Суратда: УТР — 2 радиотелескопининг антенна даласи.

А. Татаренко фотоси.
(ТАСС фотохроникаси).

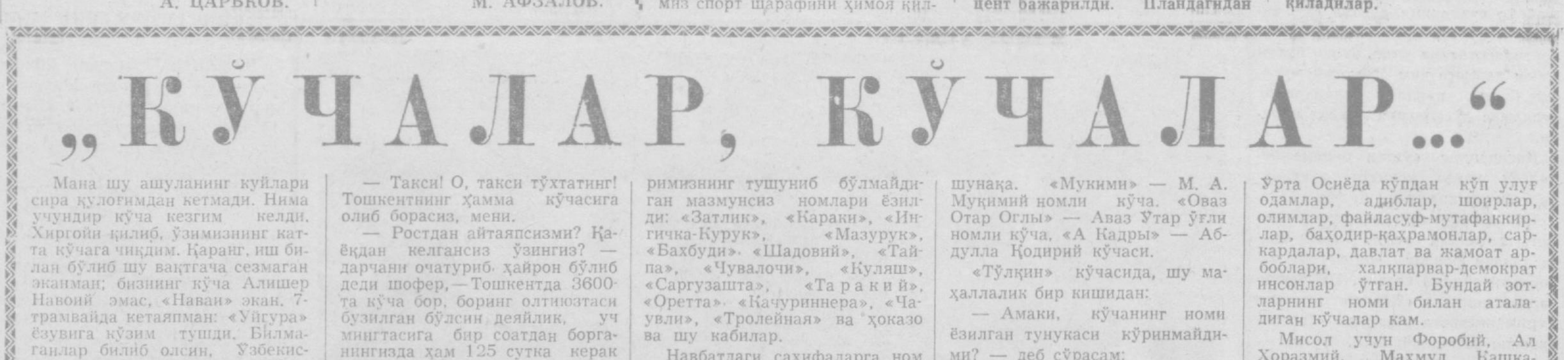

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

14 МАЙДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 10.55 — Эшиттиришлар программаси, 11.00 — Ўйлаб топ? (кичкинтойлар учун), 11.30 — Юлдуз бола (кинофильм).

Ўзбек тилида: 12.40 — Сеҳрланган бола (кинофильм), 13.20 — Мактабимиз — фахримиз (болалар учун), 13.20 — Яшил қарағайзор сири (бадиий фильм), 15.40 — Граждан мудофаасини ўрганинг (суҳбат ва кинофильм).

16.55 — Эшиттиришлар программаси , 17.00 — Пионер прожектори.

Рус тилида: 17.20 — Телевизион янгиликлар, 17.35 — Эстрада концерти.

Ўзбек тилида: 18.15 — Концерт, 19.15 — Телевизион янгиликлар, 19.30 — Оталар сўзи — ақлнинг кўзи («Ёшлик» студияси), 20.20 — Адабиёт ва санъат (тележурнал), 21.40 — Эшиттиришлар программаси.

Рус тилида: 21.45 — Қандай севилсам экан? (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

10.55 — Эшиттиришлар программаси, 11.00 — Математика (ўрта мактабларни битирувчилар учун ўқув эшиттиришлар программаси), 12.00 — Химия, 12.30 — Физика (рус тилида).

13.00 дан — Москва кўрсатади.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 14/V да Спартак.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 14/V да Оқ кабутар.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 14/V Фарҳод ва Ширин, 15/V да Кимга тўй, кимга аза.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 14/V да Москва цирки артистлари ва Ҳиндистон филлари аттракционининг ҳайрлашув гастроллари. Томоша кундуз соат 12, 3 ва кеч 7 яримда бошланади.

КИНО

Спартак — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (кеч соат 6 ва 9-15 минутда).

Жаҳаннам гирдобида икки йил — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «МИР» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда) СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз соат 12, 4 ва кеч 8 да).

Севги давоси — «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли, «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), «ФЕСТИВАЛЬ» (кундуз соат 5, кеч 7 ва 9 да).

Разведкачининг жасорати — «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «ЧАЙКА» (кундуз соат 12, 2 ва 4 да).

Уруш ва тинчлик — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Тоҳир ва Зуҳра — СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Вахтангов — «ФЕСТИВАЛЬ» (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва 3 да).

Сеҳрли халат — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 11-да).

Виждон амри билан — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 8 ярим ва 10 да)

Жаҳаннам гирдобида икки йил «ФЕСТИВАЛЬ».

Севги давоси — «ХИВА».

Ғазаб — КАФАНОВ номли.

Севиш тақиқланади — «1 МАЙ».

ТОШКЕНТ МАКАРОН ФАБРИКАСИГА

ишлаб чиқариш цехига аёллар, (маош ишбай асосида тўланади, иш икки сменада), газ билан иситилувчи пар қозонларига ўт ёқувчи-операторлар, идишлар цехи ишчилари, (меҳнат ҳақи ишбай асосида тўланади).

юкчилар

КЕРАК

Тошкент шаҳар, Куйбишев шоссеси, 33-уйга мурожаат қилинсин.

1967 йил 25 май кундуз соат 3 да, В. И. Ленин номли Тошкент давлат университети тарих факультетининг илмий совети мажлисида (К. Маркс кўчаси, 32-уй, 36-аудитория) тарих фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун.

У. А. Абдураззоқов «Ўзбекистон коммунистик партияси қишлоқ хўжалигида прогрессив услубларни қўллаш ва уни кадрлар билан мустаҳкамлаш ташкилотчисидир» (1961—1965 йиллар) деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертация билан кутубхонада танишиш мумкин (Куйбишев кўчаси, 10-уй).

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана, областного Совета депутатов трудящихся.

Бизнинг адрес: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор—В35212, Редактор ўринбосарлари—В35885, В36232, Масъул секретарь—В34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари—В31936 Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими—В33786. Партия турмуши, Ахборот ва спорт бўлимлари—В35811, Қишлоқ хўжалиги, фан мактаб ва олий ўқув юртлари, бўлимлари—В39050, Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими—В38761. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими—В34048. Эълонлар бўлими—В38142. Коммутатор—В30249 дан В30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 00940. Индекс 64970 А. — 1858.